

НАЦРТ
СТРАТЕГИЈА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ОПШТИНИ
ПИРОТ

Пирот 2009. године

САДРЖАЈ

Одељак 1	Увод Уводна реч Председника Одлука о усвајању Скупштине општине Општински Одбора за социјалну политику
Одељак 2	Визија
Одељак 3	Мисија
Одељак 4	Принципи и вредности
Одељак 5	Контекст
Одељак 6	Стратешка сврха и циљеви Циљне групе и проблеми Стратешки циљеви
Одељак 7	Одељци о приоритетима
Приоритет 1	Деца и млади
Приоритет 2	Породица у ризику
Приоритет 3	Особе са инвалидитетом
Приоритет 4	Роми
Приоритет 5	Стара лица
Одељак 8	Аранжмани за имплементацију
Одељак 9	Праћење и евалуација
Одељак 10	Јавна расправа

АНЕКСИ
Анекс 1 Акциони планови

Одељак 1

У В О Д

1.1 Уводна реч Председника општине

Као неко ко се налази на челу општине Прот, дужан сам да бринем о свим грађанима, њиховим потребама и правима, и да их решавам заједно са њима у складу са могућностима.

Али морам да признам, да ме посебно као човека, хуманисту по опредељењу, дирну проблеми осетљивих категорија, нашег становништва а то су пре свега сиромашни, деца, деца са проблемима у развоју, деца без родитељског старања, жртве насиља, стари, инвалидна лица . . . Њихове породице трпе изолацију и додатну стигматизацију због проблема или присутног сиромаштва . . .

Као и до сада, и у наредном периоду, настојаћемо да ублажимо проблеме ових породица и да изналасимо најбоља решења за њих. Овај стратешки документ који доносимо је управо почетни корак, који ће нам омогућити, да најпре сагледамо проблеме, одредимо приоритете а онда их заједнички, мултиресорски решавамо.

Уз помоћ компетентних стручњака за ову област, уз моју подршку и подршку шире локалне заједнице, надам се да ћемо бити успешни и да ће сви ови проблеми бити за нама.

Председник општине

1.2 ОДЛУКА О УСВАЈАЊУ СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

1.3. ОПШТИНСКИ САВЕТ ЗА СОЦИЈАЛНУ ПОЛИТИКУ

Решењем председника Општине Пирот оформњен је општински Савет за социјалну политику који броји 10 чланова. Чланови Савета су људи који су својим дугогодишњим радом у области социјалне политике и заштите становништва наше општине оставили дубок траг, као и представници установа које могу пружити велики допринос развоју социјалне заштите, који су и поред тога морали да испуњавају и следеће критеријуме :

- спремност и мотивисаност за учешће у реформама и променама у сфери социјалне политике ,
- доказану професионалну компетентност ,
- добро познавање социјалних проблема становништва и прилика у локалној заједници ,
- углед у локалној заједници ,
- спремност за тимски рад и сарадњу.

Општински Савет за социјалну политику је приоритетне следеће циљне групе препознао као приоритетне :

- деца и омладина ,
- породица у ризику,
- старија лица .
- особе са инвалидитетом и
- Роми .

На основу члана 44. Закона о локалној самоуправи („ Сл. Гласник РС „ бр. 129/2007.), и члана 43. Статута општине Пирот („ Сл. Лист града Ниша „ бр. 31/2002.) председник општине Пирот донео је

РЕШЕЊЕ

I.

Образује се Локални савет за социјалну политику у саставу:

1. Бранислав Костић, председник Савета, заменик председника општине Пирот.
2. Марија Васић, заменик председника Савета, директор Центра за социјални рад Пирот.
3. Летица Џунић, члан, психолог Националне службе за запошљавање и Бранислав Јовановић, заменик члана.
4. Бранко Костић, члан, секретар удружења МНРЛ и Вероника Гогић, заменик члана.
5. Мирољуб Мијић, члан, секретар ОО Црвеног крста Пирот и Димитрије Николић, заменик члана.
6. Др. Јасмина Симовић, члан, представник Дома здравља Пирот.
7. Славко Лилић, члан, директор ОШ „Душан Радовић“ и Душица Манић, заменик члана.
8. Видојко Цветковић, члан, директор Економске школе и Славица Николић, заменик члана.
9. Милан Марковић, члан, секретар Међуопштинске организације глувих и наглувих и Наташа Станковић, заменик члана.
10. Радован Асковић, члан, координатор за мањинска питања у општини Пирот и Љубиша Дурмишевић, заменик члана.

Координатори Локалног савета за социјалну политику су: Сава Костић, заменик начелника Одељења за ванпривредне делатности и Славица Станисављевић, шеф Одсека дечије заштите у општинској управи општине Пирот.

II.

Локални савет за социјалну политику је саветодавно тело које председнику општине и Општинском већу даје мишљења, препоруке и стручну помоћ поводом предлога аката из области социјалне политике која доставља Скупштини општине као овлашћени предлагачи.

Локални савет обавља послове сарадње са хуманитарним и другим међународним организацијама.

III.

Задачи и циљеви Локалног савета за социјалну политику су:

- утврђивање приоритета у области социјалне политике;
- израда стратешког плана и појединачних акционих планова у наведеној области;
- иницирање, развој и мониторинг партнерства између локалне самоуправе, надлежних установа и институција и невладиних организација на локалном нивоу;
- иницирање и повезивање са хуманитарним и другим међународним организацијама у циљу свестранијег сагледавања потреба и пружања помоћи у сачињавању пројеката из ове области и пружања непосредне помоћи социјално угроженим грађанима на територији општине Пирот.
- учешће у изради и праћењу пројеката који се тичу социјалне политике,
- разматрање и предлагање превентивних мера у социјалној заштити, образовању, запошљавању и здравству;
- припремање иницијатива и предлога о децентрализацији социјалне политике, организовање стручних саветовања и других облика стручног усавршавања у овој области;
- сарадња са свим установама, невладиним организацијама и другим битним чиниоцима по питањима реформе социјалне политике;

- организовање презентација активности и резултата остварених у оквиру Локалног савета;
- обављање и других послова у складу са основним циљевима и задацима ради којих је Локални савет образован.

IV.

Локални савет за социјалну политику ће предложити доношење Стратешког плана за период од 5 година надлежном органу, којим ће се обухватити области социјалне заштите, запошљавања, здравствене заштите и образовања, и утврдити приоритети у области социјалне политике.

V.

Локални савет за социјалну политику ће о својим активностима извештавати председника општине, Општинско веће а по потреби и Скупштину општине Пирот.

VI.

Стручне и административне послове за потребе Локалног савета обављаће Центар за социјални рад.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ПИРОТ

мр Владан Васић

Одељак 2

ВИЗИЈА

Општина Пирот види себе у будућности као модерану и урбану локалну заједницу, чији ће грађани имати висок животни стандард, једнак приступ квалитетним и разноврсним услугама социјалне заштите, здравства, образовања и запошљавања, кроз интегрални приступ и активно учешће свих актера.

Одељак 3

МИСИЈА

У складу са државном Стратегијом развоја социјалне заштите и општим процесом демократизације друштва, општина Пирот преузима иницијативу и одговорност у креирању и спровођењу социјалне политике на локалу. Активним партнерским радом свих учесника и подстицање развоја, алтернативних облика социјалне заштите, кроз развој професионалних стандарда, процедура, протокола и норматива, тежимо ефикасном интегралном систему социјалне заштите, који треба да одговори на потребе грађана у новим околностима и да подржава рањиве и маргинализоване појединце, породице и групе којима је неопходна организована и системска помоћ.

Одељак 4

ПРИНЦИПИ И ВРЕДНОСТИ

ПРИНЦИПИ ИЗРАДЕ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА

- 1 Отворена "транспарентна" консултација у припремању плана,
- 2 Демократско одлучивање,
- 3 Дугорочна перспектива,
- 4 Ефикасност (исплативост/економичност)
- 5 Реалистични приступ, једнакост и "фер" односи у доступности и пружању услуга,
- 6 Партнерски приступ у развоју услуга,
- 7 Мултидисциплинарни и међусекторски приступ,
- 8 Специфични мерљиви, реални и оствариви циљеви.

ПРИНЦИПИ ПРУЖАЊА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

- 1 Активно учествовање грађана
- 2 Одрживост пружања услуга
- 3 Једнакост и фер односи у доступности и пружању услуга
- 4 Партнерство у пружању услуга
- 5 Креирање циљне услуге ради задовољења потреба најсиромашнијих и најугроженијих делова становништва

Одељак 5

КОНТЕКСТ

ЛИЧНА КАРТА ОПШТИНЕ

Пиротски крај се налази између Ниша и Софије, античких Наисуса и Сердица. Налази се на веома прометној саобраћајници која повезује Европу са Азијом. У вишевековној историји, у прошлости пиротског краја разликовали су се периоди византијске, српске, турске и бугарске владавине. Већина писаца сматра да се данашњи град налази на месту старе римске станице Туррес. Пирот се у 4. веку нагло развија и постаје утврђено стратегијско место. У другој половини 12. века Стефан Немања осваја Пирот који се од тада налази у саставу српске државе. После косовске битке Пирот се налази под турском управом све до 28. децембра 1877. када је ослобођен. Од тог уласка у састав Кнежевине Србије историја Пирота уклапа се у општи ток историје српског народа и дели његову историјску судбину.

Општина Пирот се налази на југоистоку Србије у пиротској котлини. Седиште је Пиротског округа, а по површини од 1232 км. квадратних је на трећем месту у Србији. Граничи се са општинама Димитровград, Бабушница, Бела Паланка, Књажевац и Републиком Бугарском у дужини од 65 км. По попису од 2002. године општина Пирот је имала 63791 становника и просечну густину насељености од 52 ст./км. квадратних. Између две пописне године дошло је до пада броја становника са 67658 на 63791. Статистички подаци показују да се из године у годину јавља негативан природни прираштај који износи - 5.3 за разлику од - 8.1 у региону. Пиротска општина се састоји од 86 месних заједница. Од тог броја је 15 градских и 71 сеоска месна заједница.

ДЕМОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Структура становништва:	УКУПНО	63791
	Мушкарци	32001
	Жене	31790

Радно способно:	УКУПНО	40225
	Мушкарци	21761
	Жене	18464

Старосна структура:	УКУПНО	63791
	до 14 год.	9279
	од 15 до 27	10258
	од 28 до 60	28270
	преко 60 г.	15984

Национална структура:	УКУПНО	63791
	Срби	59858
	Роми	1920
	Бугари	454
	Југословени	210
	Македонци	67
	Горанци	56
	Хрвати	49
	Црногорци	30
	Остали	занемарљиво
	Неопредељени	553

Образовна структура за лица од 15 година старости и навише:	УКУПНО	54512
	Лица без школске спреме	2743
	1 - 3 разреда	1064
	4 - 7 разреда	10198
	основно образовање	14101
	средње образовање	18265
	више образовање	2177

	високо образовање	2791
	непознато	3173

Социјална структура становништва:	УКУПНО	63791
	Активно становништво	28206
	Лица са личним приходом	15634
	Издравано становништво	19887
	Лица на раду у иностранству	64

Број запослених лица:	УКУПНО	20939
	У предузећима, установама	16015
	Од тога жена	6955
	У приватном сектору, власници	4924
	Од тога жена	2118
	Број незапослених	9032

Просечна зарада у општини Пирот је у 2008. години износила 24.884 динара без пореза и доприноса, далеко мање од просека у Републици, што показује да наша општина дели судбину неразвијеног југоистока Србије. Последњи податак за јануар 2009. године је још поражавајући, јер је просечна зарада у нашој општини износила 22.184 динара.

Ослонац привреде у Пироту је корпорација „Тигар“, један од највећих извозника у Србији, која запошљава око 4.000 радника. Нажалост, процес приватизације у многим предузећима није дао жељене резултате, тако да је још увек велики број фирми у тешком положају. Велике могућности за развој привреде и туризма пружа најва изградње ауто-пута као и улагања у Стару планину, која се простира североисточно од Пирота.

ПОДАЦИ О СОЦИЈАЛНОЈ ЗАШТИТИ НА ТЕРИТОРИЈИ ОПШТИНЕ

Материјално обезбеђење је у току године користило између 455 и 675 породица што је уследило као последица промене одредаба Закона о изменама и допунама Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана о којима породице са радно способним члановима ово право могу да користе највише девет месеци у току године. Из тог разлога је јула 2008. за 218 породица ово право престало до октобра када су наставиле са коришћењем права. Износ материјалног обезбеђења у децембру 2008. године кретао се од 5.106,00 динара за једночлана домаћинства до 10.218,00 динара за домаћинства са пет и више чланова. Усклађивање износа материјалног обезбеђења врши се сваког месеца са индексом трошкова живота. Ово право је на крају године користило 643 породица са 1741 чланом домаћинства. У току године поднето је 554 захтева за остваривање права на материјално обезбеђење. Позитивно је решено 527 захтева, 13 је решено негативно, а 14 захтева је пренето у 2009. годину, јер су поднети при крају године. За 15 породица је извршена обустава права на материјално обезбеђење услед смрти корисника. Корисницима овог права је у току године издато 43 уверења о приходима које су у последња три месеца остварили по основу коришћења овог права, а ради регулисања права на дечји додатак. У исте сврхе издато је и 34 уверења за самохране родитеље. За 279 детета на основношколском узрасту из породица корисника материјалног обезбеђења издата су уверења ради добијања бесплатне ужине и уџбеника у школама, а такође и 95 уверења ради остваривања права код других државних органа и јавних служби (ослобађање од плаћања комуналних трошкова, прибављања извода из матичних књига и др.). Издата су и 432 уверења ради остваривања права на родитељски додатак. Рађена су и овлашћења другим лицима по захтеву корисника права који због болести или старости нису у могућности да лично подигну новац по основу права на материјално обезбеђење (тридесетак овлашћења месечно).

Додатак за помоћ и негу другог лица као облик социјалне заштите на крају године користило је 242 лица што је за 2,5% више у односу на 2007. годину. У току године поднета су 93 захтева за признавање права на додатак за помоћ и негу другог лица, а 9 захтева је пренето из претходне године. 65 решено позитивно, 26 негативно, а 11 је остало нерешено, јер се чека на налаз лекарске комисије при ПИО. Урађене су 42 обуставе овог права услед смрти корисника.

Укупан број корисника увећаног додатка за помоћ и негу другог лица у току године био је 72 што је за 37,4% мање у односу на 2007. годину. Међу корисницима увећаног додатка за помоћ и негу малолетних је било 27, одраслих 19, а остарелих 26 корисника. Износ додатка за помоћ и негу другог лица у децембру 2008. године био је 6.383,00 динара.

Право на оспособљавање за рад имају деца и омладина ометена у развоју, као и одрасла инвалидна лица која се према преосталим психофизичким способностима и годинама живота могу оспособити за одређени рад. У току године ово право користило је 6 лица. Њихова професионална рехабилитација се обавља у Нишу, а деца су за време трајања оспособљавања смештена у Дому ученика средњих школа. Цена интернатског смештаја по једном ученику износи 20.442,00 динара месечно.

Смештај у установу социјалне заштите користи 82 лица, а у 2007. години. овај вид заштите користило је 86 лица. Од укупног броја смештених, малолетних лица је било 16, одраслих 34 и остарелих 32. Међу малолетним корисницима 13 су из категорије деце без родитељског старања, а троје деце је ометено у психо-физичком развоју. Највећи број пунолетних корисника смештен је у домовима за старе и геронтолошким центрима у Димитровграду, Нишу, Алексинцу и Књажевцу, а лица ометена у психофизичком развоју у специјализованим установама „Мале пчелице“ у Крагујевцу, Кулини и Тешицама код Алексинца, у Стамници, Панчеву и Новом Пазару.

Деца без родитељског старања смештена су у одговарајућим установама у Нишу, Алексинцу, Београду и Белој Цркви. Цена овог облика заштите кретала се од 18.709,00 до 25.642,00 у зависности од категоријештићеника и установе у којој је смештај обављен. Штићеници који имају лична примања, као и они који имају сроднике дужне да их издржавају, учествују у трошковима смештаја. За оне без прихода и законских сродника, трошкове смештаја сноси Министарство рада и социјалне политике. У току 2008.године поднето је 19 захтева за смештај у установу од којих је 17 решено позитивно (у 17 случајева за пунолетне и у 1 за малолетне кориснике). У 15 случајева је дошло до обуставе овог облика заштите и то најчешће услед смрти корисника.

Смештај у другу породицу користе 33 малолетна и 4 пунолетна лица. Малолетна лица су из категорије деце без родитељског старања и смештена су у 27 хранитељске породице. Цена смештаја износи 28.461,00 динара за малолетне и 21.228,00 динара за пунолетне кориснике. У ове износе урчуната је и накнада за рад хранитеља која код малолетних лица износи 11.151,00 динара, а код пунолетних 7.725,00 динара. Стратегијом развоја породичног смештаја која има за циљ унапређење овог облика заштите предвиђено је евидентирање породица заинтересованих за бављење хранитељством и процена испуњености општих услова за бављење овом делатношћу. У том смислу локална заједница је одобрила реализацију пројекта „Ковчег мог детињства“ у оквиру имплементације ЛПА. Општина је подржала реализацију пројекта са 100.000 динара. На евиденцији Центра, на крају године било је 17 породица које су стекле подобност за бављење хранитељством и чекају на смештај детета. У току године регулисан је породични смештај за 6 малолетних лица из категорије деце без родитељског старања, а хранитељске породице су напустила 5 лица и то због пунолетства или усвијења.

Сви наведени облици социјалне заштите представљају права од општег интереса, а средства за њихову реализацију обезбеђују се у буџету Републике преко Министарства рада и социјалне политике.

Услуге социјалног рада – на реализацији услуга социјалног рада ангажован је стручни тим за заштиту деце без родитељског старања, деце са сметњама у психо-физичком развоју, деце и омладине са поремећајем у понашању, деце из породица са поремећеним породичним односима, малолетника који ступају у брак и осталих категорија корисника. Највећи број захтева односио се на захтеве суда за достављање налаза и мишљења у поступку решавања родитељских спорова око вршења родитељског права (поверавање деце, одржавање личних односа са децом, измена одлуке о старању о детету). Било је укупно 88 таквих захтева и то у 75 случајева за брачне партнере и у 13 случајева за ванбрачне партнере. Од поменутог броја 4 захтева се односе на захтеве суда за процену родитељске способности за старање над малолетном децом, ради доношења привремене мере. Од преосталих 84 захтева 58 се односе на достављање налаза и мишљења за поверу малолетне деце, 11 за измену Одлуке о повери, а 15 за одређивање виђења. Рађено је, такође, и на санирању поремећених брачних и породичних односа пре подношења тужбе за развод у 12 случаја. У свим поступцима миренење је било успешно. У постразводним споровима рађено је на регулисању виђења малолетне деце након развода брака у 8 случајева, измене одлуке о повери малолетне деце у 11 случајева, измени модела о начину виђења деце у 3 случаја. За 2 малолетнице стручни тим је дао сагласност за склапање брака пре пунолетства.

Пружање помоћи у васпитању и развојним проблемима деце и омладине са поремећајима у понашању огледало се у раду са кривично одговорним малолетницима (поднето је 73 захтева за покретање припремног поступка) и са кривично неодговорним (млађим од 14 година) малолетницима (примљено је 8 решења о непокретању припремног поступка). Регистровано је такође 1 дете са асоцијалним понашањем. Од укупно 82 малолетника са поремећајем у понашању,

новоевидентираних је било 59, а реактивираних 23 (повратници у вршењу кривичних дела). У току године рађено је са 20 малолетника којима је изречена васпитна мера појачаног надзора и то: у 5 случајева од стране родитеља и у 15 од стране органа старатељства. За све малолетнике са изреченом васпитном мером суду су достављени извештаји о раду на спровођењу васпитних мера. Најчешћа кривична дела која су малолетници извршавали била су: кривична дела тешке крађе, тешке телесне повреде, лаке телесне повреде, отуђења и оштећења туђе ствари...

Старатељство као облик заштите у току године користило је 123 лица (76 малолетних, 34 одраслих и 13 остарелих). Код малолетних лица ради се о деци без родитељског старања, а код пунолетних о лицима која због болести или старости нису у могућности да сама штите своја права и интересе, те им је из тог разлога неопходна помоћ органа старатељства који функцију њиховог старатеља врши сам непосредно, или овим лицима поставља старатеља који ће у њихово име обављати ову функцију. У току године поднето је 24 захтева за постављање старатеља од којих је 22 решено позитивно, а за 2 је поступак око решавања у току. Такође је било 8 захтева за привремено старатељство, од којих је позитивно решено 7 а за 1 је поступак у току. Разлог оваквог вида заштите код 2 малолетна лица био је ургентно измештање из породице због неадекватног вршења родитељског права.

У току године поднета су 2 нова захтева за усвојење где је стручни тим радио на процени подобности будућих усвојитеља. Заједно са паровима који су из претходне године прошли програм припреме за усвојење, на усвојење чека укупно 13 парова. У току године су урађена 2 усвојења, за једно дете је одређено лично име јер његови родитељи то нису урадили у за то законом предвиђеном року. За 10 малолетних лица је дато одобрење за располагање имовином малолетника . За 2 малолетна лица је дата сагласност за склапање малолетничког брака. За 9 лица је дата сагласност за отпуст из држављанства.

Додатна права у области социјалне заштите – ова права регулисана су општинском Одлуком о додатним правима у области социјалне заштите, а односе се на пружање једнократних новчаних помоћи, обезбеђивање бесплатне ужине, уџбеника и превоза деце из материјално угрожених породица, на набавку опреме за кориснике приликом њиховог смештавања у установу социјалне заштите или другу породицу, право на решавање стамбених потреба корисника, право на трошкове сахране , помоћ у кући и смештај у прихватилиште или прихватну станицу.

Једнократне новчане помоћи су најчешћи вид заштите у овој области. У току године урађено је 1407 решења за ову врсту помоћи у укупном износу од 5.045.318,87 динара. Једнократне новчане помоћи давале су најчешће за куповину животних намирница (342), плаћање станарина (182), лечење корисника (163), набавку лекова (317), трошкове сахране (27), прекид трудноће (19), трошкове школовања (49), путне трошкове (96), куповину одевних предмета (35), плаћање трошкова израде личних докумената корисника (21), и друго. Треба поменути да је општина путем ових помоћи финансирала и вантелесну оплодњу за 16 парова без деце (издвојено је 1.308.000,00 динара). За помоћ у решавању стамбених потреба 14 корисника материјалног обезбеђења издвојено је 457.927,76 динара.

У склопу додатних права у оквиру социјалне заштите пружана је помоћ деци корисника материјалног обезбеђења тако што су за 279 ученика на основношколском узрасту из породица корисника материјалног обезбеђења набављени уџбеници (1.969.286,00 динара). За исти број деце је обезбеђена и бесплатна ужина (2.978.395,29 динара). За превоз ученика општина је издвојила 6.830.298,00 динара. Средства за уџбенике, ужину и превоз нису ишла преко рачуна Центра за социјални рад, већ их је општина уплаћивала директно организацијама које су пружале услуге. Исти је случај био и са средствима за функционисање Народне кухиње која су коришћена за плаћање трошкова припремања obroка и докупа неопходних намирница (1.500.000,00 динара).

Намирнице за Народну кухињу обезбеђиване су од Владе РС преко Црвеног крста Србије. Услуге Народне кухиње користило је 450 лица. Корисници махом потичу из породица корисника материјалног обезбеђења, али има и оних који су корисници најнижих пензија, самохраних родитеља, лица која су изгубила посао и др. Међу корисницима је и 96 деце из породица корисника материјалног обезбеђења. У месецима када није функционисала Народна кухиња, корисницима је вршена расподела пакета са животним намирницама. У њима је, осим животних намирница, било и средстава за одржавање личне и хигијене станова.

У реализацији права из проширене социјалне заштите Центар за социјални рад је остварио добру сарадњу са органима локалне самоуправе. Реализација програма рада Центра у делу додатних права из области социјалне заштите одвијала се у складу са програмираним задацима. Укупан износ средстава која је СО Пирот одобрила Центру за проширену социјалну заштиту је 5.638.152,63 динара. За редовну делатност Центра општина је издвојила 2.702.970,00 динара што је 103,8% од износа планираног програмом за 2008.годину. Општина је финансирала и већ поменуте потребе корисника (ужина, уџбеници, превоз, Народна кухиња) чија реализација није ишла преко Центра за социјални рад.

Преглед свих утрошених средстава дат је у табеларном прегледу који је саставни део овог извештаја.

ПРАВА КОЈА СЕ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА ОПШТИНЕ

ОБЛИК ЗАШТИТЕ	ПЛАН 2008.ГОД.	ЗА	РЕАЛИЗАЦИЈА ЗА 2008.ГОД.
1. Једнократне новчане помоћи			
Лекови и здравствена заштита	790.825,00		1.189.549,87
Животне намирнице	677.850,00		643.041,00
Огрев	45.190,00		22.260,00
Трошкови сахране	81.342,00		243.506,00
Станарина	271.140,00		435.900,00
Путни трошкови	22.595,00		193.257,00
Електрична енергија	67.785,00		17.000,00
Трошкови школовања			176.431,00
Прекид трудноће	90.380,00		76.000,00
Елементарне непогоде	111.316,00		18.000,00
Одећа и обућа	45.190,00		86.000,00
Опрема за новорођенчад			21.073,00
Комунални трошкови			13.120,00
Интернатски смештај			373.738,00
Вантелесна оплодња			1.308.000,00
Остало	194.317,00		228.443,00
УКУПНО	2.397.930,00		5.045.318,87
2.Породични смештај деце и осталих	169.132,00		

3. Смештај деце и омладине у домове и заводе	343.444,00	108.117,00
4. Смештај старих у домове	117.494,00	26.789,00
5. Остала права и услуге грађана (Поправка стамбених објеката)	459.000,00	457.927,76
6. Реализација пројеката	488.000,00	210.000,00
7. Средства за делатност Центра	2.603.000,00	2.702.970,00
УКУПНО	6.578.000,00	8.551.122,63

ПРЕГЛЕД УТРОШЕНИХ СРЕДСТАВА ЗА ОБЛИКЕ ЗАШТИТЕ КОЈИ НИСУ РЕАЛИЗОВАНИ ПРЕКО ЦЕНТРА ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Народна кухиња	1.500.000,00
Бесплатна ужина	2.978.395,29
Превоз ученика	6.830.298,00
Уџбеници	1.969.286,00
Укупно	13.277.979,29

АНАЛИЗА КЉУЧНИХ АКТЕРА

1 . ЛОКАЛНА САМОУПРАВА – Општина Пирот, у задњих пар година посвећује посебну пажњу спровођењу социјалне заштите најугроженијих грађана.

На основу Одлуке о додатним правима у социјалној заштити у општини Пирот они грађани и лица која се на подручју општине Пирот нађу у стању социјалне потребе могу остварити следећа права:

- 1.Једнократну новчану помоћ,
- 2.Права на бесплатну ужину, уџбенике и превоз ученика основношколског узраста,
- 3.Решавање стамбених потреба корисника материјалног обезбеђења,
- 4.Право на опрему корисника приликом смештаја у установу социјалне заштите или у другу породицу,
- 5.Трошкови сахране,
6. Помоћ у кући,
- 7.Трошкови привременог смештаја у прихватилиште и прихватну станицу,
8. Остала права.

Општина Пирот има опредељење да, као наручиоц услуга, у великој мери допринесе побољшању квалитете и развоју ширине спектра социјалних услуга, које ће се пружати грађанима општине Пирот. У партнерству са другим кључним актерима, активностим усмереним на област социјалне заштите усмерена, Општинска управа тежи да унапреди и побољша социјалног статус грађана, на личном, породичном и

ширем социјалном плану, зарад јачања капацитета појединца и установа за решавање социјалних проблема на локалном нивоу.

Општина Пирот поклања пуну пажњу развоју система социјалне заштите, подржава различите Пројекте који имају за циљ јачање породице и развој стабилног породичног система.

- Локални план акције за децу, где је Пирот био водећа општина, у својим специфичним индикаторима такође има за циљ побољшање породичног живота, као и бољи положај и живот деце.
- Стратешки акциони план развоја општине Пирот.

Стратегије и акциони планови донети на локалу као и реализоване акције (годишње расписивање конкурса и прихватање квалитетних пројеката ради побољшања живота грађана) указују на спремност општине да учествује у креирању социјалне политике.

2. СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА - Центар за социјални рад за општину Пирот запошљава 24 радника од тога 14 ради на пословима социјалног рада, на административних и финансијског – рачуноводственим пословима ради 4 радника.

Служба стручних послова организована је кроз рад 2 тима стручних радника:

- Тим за заштиту матерјално-необезбеђених одраслих и старих лица
- Тим за заштиту деце без родитељског старања, деце са сметњама у психофизичком развоју и деце и омладине са поремећајима у понашању, деце из породица са поремећеним породичним односима, малолетника који ступају у брак и осталих лица у стању социјалне потребе.

Делатност Центра је одређена:

Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана, Законом о изменама и допунама овог Закона, Породичним Законом, Законом о прекршајима, Законом о извршењу кривичних санкција према малолетницима и Одлуком општине о спровођењу социјалне заштите у делу додатних права у области социјалне заштите.

Центар за социјални рад реализује основна права и то су: матерјално обезбеђење породице, додаток за помоћ и негу другог лица, смештај у установе социјалне заштите или другу породицу, оспособљавање за рад, а спроводи се и социјална заштита у делу проширених облика заштите регулисаних општинском Одлуком која се односи на: пружање једнократних новчаних помоћи, обезбеђивање бесплатних уџбеника, ужине и превоза до школе ученика из матерјално необезбеђених породица, решавање стамбених потреба корисник, регулисање трошкова сахране.

У функцији Органа старатељства Центар пружа заштиту посебно малолетним лицима која су лишена родитељског старања, као и пунолетним лицима која нису у стању да штите свој интерес.

У поступку развода брака супружницима Стручни тим Центра даје мишљење у вези повере мал. деце.

Центар се бави саветодавним радом са малолетницима у ризику као и на заштиту деце и одраслих жртве породичног насиља.

Приоритетне групе где је потребно више ангажовања и систематског решавања:

- Стари и изнемогли изнад 65
- Стамбена проблематика код ромске популације као и комунална питања
- Родитељи где су поремећени односи и не може да се оствари контакт са другим родитељем

3. ОБРАЗОВАЊЕ – У општини Пирот, образовањем и васпитањем деце и омладине, и баве се следеће установе:

Предшколска установа "Чика Јова Змај" у Пироту има 6 објеката и групу при болници са укупно 53 васпитних група. Пиротски вртићи упошљавају 74 васпитача (са претежно вишом стручном спремом) и 10 медицинских сестара..

Табела бр.1 Обухват деце општине Пирот предшколским васпитањем и образовањем, година изградње и површина објеката

објекат	година изградње	површина	број планираних гр.	број деце план.гр.	актуелно стање гр.	актуелни бр. деце
"Змај"	1961.	206	4	100	6	127
"Лане"	1973.	1555	10	120	14	332
"Невен"	1978.	747,45	6	180	8	201
"Првомајски цвет"	1975.	1383,64	6	192	10	202
"Црвенкапа"	1965.	382	4	100	7	175
"Бамби"	2006	240	4	120	4	124
Болн. гр.					1	10
број ром.д.						37
са пос.потр.						25
У селима					5	77

Табела показује да је у највећем броју објеката искоришћеност капацитета максимална. Тренутно нема нерешених захтева.

Обухват деце предшколским васпитањем и образовањем је 43%. Обухват деце припремним предшколским програмом је 100%.

И поред објективних тешкоћа тешкоћа сматрамо да се васпитно-образовни процес одвија на квалитетан начин, о чему говоре бројне едукације које су пиротски васпитачи прошли - "Развој дечјег самопштовања" (И.Гера, Љ.Дотлић), "Покажи ми, па ћу знати" (Д.Видановић, З.Станисављевић-Петровић), "Активно учење"(И.Ивић и сар.), "Стимулација раста и развоја активног учења", "Корак по корак", "Реформа предшколског васпитања и образовања", "Добро дете у породици, добро дете у вртићу" (М.Новковић), "Музичко-истраживачке игре", "Лутка има срце и душу" (Д.Петковић) и др..

Основне школе

У Пироту постоје 4 основне школе: О.Ш. „ 8. септембар“ , ОШ „ Душан Радовић“, ОШ „ Свети Сава“, ОШ „Вук Караџић“. Укупан број деце која похађају наставу у основним школама је 5051.

Средње школе

Средње школе у општини Пирот су: Пиротска Гимназија са укупно 580 ученика, Економска школа са укупно 597 ученика, Грађевинско-технолошка школа са укупно 293 ученика, Техничка школа са укупно 700 ученика, Млекарска школа "Др. Обрен Пејић" са

укупно 306 ученика. Поред ових школа које су у систему средњешколског образовања, у пироту постоји и школа „Младост“ за децу и младе са инвалидитетом.

Школа "Младост" васпитава и образује лако ментално ретардирану децу; поред осам разреда основне школе има и два разреда средње школе текстилне и машинске струке. Настава се изводи у школској згради која има 9 учионица, једну радионицу за техничко образовање, један кабинет за наставу текстилне струке и једну просторију за физичко васпитање. За потребе практичне наставе у подручју рада машинство и обрада метала користи се радионица ВШОВ Пирот. Због недостатка простора школа ради у три смене. Посебан проблем је недостатак радионице и сале за физичко васпитање. Такође, Пирот као општина нема развојну предшколску групу, која је преко потребна, што показује и податак из једне од анкета Социо-тима ЛПА - само 44% ученика ове школе је претходно похађало вртић, обухват би био сигурно већи, а самим тим и веће шансе за образовање и професионално оспособљавање, када би постојала развојна група при школи. Укупан број деце и младих ОСИ који похађа ову школу је 170. Структура по разредима и полу дата је у табели.

разред пол	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	P	И	ИИ	свега
мушки	2	2	6	6	10	15	11	15	15	9	11	102
женски	6	5	5	8	7	10	11	6	3	1	6	68
свега	8	7	11	14	17	25	22	21	18	10	17	170

Треба поменути и осталу децу са посебним потребама која похађају редовну школу - 8 деце са церебралном парализом похађа уз помоћ патронажног учитеља ОШ "Свети Сава".

4. ЗДРАВСТВО - Дом здравља Пирот у свом саставу има следеће организационе јединице: општа медицина (2 градске јединице и 7 здравствених амбуланти у селима), стоматолошка заштита, медицина рада, служба педијатрије (предшколски и школски диспансер), аТД диспансер, диспансер за жене, онколошки диспансер, хитна служба, служба кућне неге, и патронажну службу.

Поред Дома здравља као основне установе здравствене заштите у Пироту постоји и болница, која са Домом здравља образује Здравствени центар. Капацитет болнице у Пироту је 331 постеља. Организационе јединице у болници су:Интерна медицина, Хирургија, Психијатрија, Неурологија, Пнеумофтизиологија, Дечије одељење, Ортопедија, Урологија, Офтамологија, ОРЛ, Нефрологија, Дерматовенерологија, Трансфузија, Рентген, Патоанатомија, Лабораторија, Анестезија, ГАК, Пријемно-тријажно, Инфективна амбуланта, Апотека, Неонатологија, Операциони блок, Алергологија.

5. ЗАПОШЉАВАЊЕ - У пиротском округу у марту 2009. године регистровано је 15.982 лица која траже запослење, од чега је 7.963 жена. Структура тражиоца запослења је следећа:

15 – 19 година441 лице
20 – 24 година.....1880 лица

25 – 29 година.....	2047 лица
30 – 34 година.....	1864 лица
35 – 39 година.....	1712 лица
40 – 44 година.....	1811 лица
45 – 49 година.....	2119 лица
50 – 54 година.....	2073 лица
55 – 59 година.....	1587 лица
60 – 65 година.....	478 лица

Од укупног броја незапослених било је регистровано 5.489 лица која први пут траже запослење, што је 35,33% од укупног броја незапослених.

Регистровано је 205 лица привремено неспособних или неспремних за рад, од чега су 54 жене.

6. ЦРВЕНИ КРСТ ПИРОТ- Црвени крст Пирот основан је 22. јануара 1878. годне и од тада организација непрекидно ради уз краткотрајни прекид у току трајања Другог светског рата. Организација има статус прваног лица.

Према Закону и Статуту Црвеног крста организација је дефинисана као хуманитарна, независна, непрофитна и добровољна организација и има положај организације која помаже надлежним органима општине Пирот у хуманитарној области.

Црвени крст има за циљ:

- Да олакша људску патњу, са задатком да пружа помоћ угроженим лицима у случају ратних сукоба, природних и еколошких катастрофа и других несрећа ради спашавања живота и здравља људи, као и превентивног деловања и просвећивања грађана у области здравствене и социјалне заштите и унапређењу хуманих вредности друштва.

Према томе, Црвени крст Пирот је све своје активности усмерио према најугроженијим категоријама становништа - деци и старима, избеглим и расељеним лицима, инвалидним лицима...

У 2008. години реализован је велики број програма, пројеката и акција у којима је учествовао велики број волонтера (око 100) , а свим активностима било је обухваћено између 2.500 и 3.000 корисника. Средства за реализацију ових активности обезбеђивана су од сране Буџета општине Пирот, Црвеног крста Србије(средства од игара на срећу), од донатора за реализацију пројеката, прилога грађана и правних лица.

7. УДРУЖЕЊА ГРАЂАНА- Удружења грађана у Пироту која делују у области социјалне заштите:

1. Удружење просветних радника „ Логос „

Област деловања: Подстицање индивидуалне креативности и самосвести код ученика различитог узраста; промоција, заштита и унапређење људских и

политичких права и слобода; развој еколошких људских права; развој локалне самоуправе и ширење међуљудске толеранције и разумевања; заштита права расељених и избеглих лица; заштита и унапређење права хендикепираних особа и старих лица.

2. „ Међуопштинска организација глувих и наглувих „

Област деловања: Сервис услуга за особе оштећеног слуха свих узраста на територији Округа.

3. Друштво за помоћ МНРЛ

Област деловања: Помоћ члановима у остваривању права из области социјалне и здравствене заштите, образовања, васпитања.

4. Грађанска читаоница „ Пиргос „

Област деловања: Организација за изградњу локалне заједнице.

5. КИЦ „ Пралипе „

Област деловања: Едукација о свим животним питањима Рома; рад на запошљавању и стамбеном збрињавању Рома; организовање емисија о Ромима.

6. Удружење „ Веште руке „

Област деловања: Промоција, унапређење и заштита женских права; едукације, тренинзи, конференције, помоћ при решавању проблема.

7. Међуопштинска организација слепих и слабовидих

Област деловања: Пружање помоћи слепим лицима (финансијске, интеграција у друштву, запошљавање).

МЕДИЈИ:

На територије општине Пирот раде следећи медији:

1. ТВ Пирот
2. ТВ „ПИ канал“
3. Радио „Тануки“
4. Лист „Слобода“
5. „Пиротске новине“
6. Радио „Пирот“
7. Радио „Спорт плус“

Одељак 6

СТРАТЕШКА СВРХА И ЦИЉЕВИ

Стратешка сврха - Циљ израде Стратешког плана за социјалну политику општине Пирот, јесте планирање и имплементација интегралног система социјалне заштите у локалној заједници, кроз развој и јачање локалних капацитета свих кључних актера, на челу са локалном самоуправом, у циљу обезбеђивања квалитетнијег живота свих грађана.

Анализом текуће ситуације у области социјалне заштите по секторима кључних актера на територији општине Пирот издвојени су приоритетне циљне групе :

- Деца и омладина
- Породице у ризику
- Стара лица
- Особе са инвалидитетом
- Роми

На основу препознатих приоритетних циљних група дефинисани су следећи стратешки циљеви:

- Обезбеђивање услова за адекватан развој свих потенцијала деце и омладине
- Подизање квалитета живота породице, смањење сиромаштва, сигурнији живот и здраво функционисање деце у породичном систему и ван њега.
- Унапређење и развој интегралног система социјалне заштите старих
- Стварање услова за несметано задовољење потреба особа са инвалидитетом.
- Стварање функционалних механизма у локалној заједници за задовољавање социјалних потреба маргинализованих група, посебно ромске популације.

Одељак 7

ПРИОРИТЕТИ

Општински координациони одбор за социјалну политику општине Пирот, као основне социјалне приоритете општине издвојио је:

1. Деца и омладина
2. Породице у ризику
3. Стара лица
4. Особе са инвалидитетом
5. Роми

Приоритет 1: Деца и омладина

Радну групу која се бавила проблематиком деце и омладине водио је Славко Илић, директор ОШ „Душан Радовић“, представник сектора образовања у Савету и координатор радне групе за децу и омладину, чијем раду су велики допринос дали и Видојко Цветковић, директор Економске школе и Душица Манић, психолог у ОШ „Душан Радовић“.

Увод

Пирот је имао развијену индустрију: значајан број мањих предузећа и фабрика, и два гиганта: индустрију Гумених производа "Тигар" и конфекцију "Први мај". У њима су, поред запошљавања, грађани Пирота остваривали и многе друге потребе: напр: добијали бесплатне уџбенике и школски прибор за децу, летовања, бањско лечење и сл. У периоду транзиције и реструктурисања, сва предузећа су пропала, осим Тигра и Првог маја. Велики број људи је остао без посла. Све ово се рефлектује на децу и младима и усложњава број проблема, поред развојних, које имају. Политичка ситуација се, променом локалних власти, мења на боље, али не значајно. Један од важнијих помака у овој области је израда Локалног акционог плана за децу Пирота из 2005. год., стратегије за побољшање положаја деце до 2010. год. који је урађен у сарадњи са Уницефом.

Сурови услови транзиције довели су раслојавање друштва и дезинтеграције породице као најважнијег социјалног система. Институције друштва (пре свега школе и институције социјалне заштите), нису се најбоље снашле у тим промењеним околностима. Урушен је систем вредности младих. Они су, недовољно породично и институционално заштићени, у великој мери препуштени утицају улице, вршњака и различитих негативних узора (посебно преко медија). Агресија, недостатак емпатије и негативни ставови према маргинализованим групама деце (Роми, деца са развојним сметњама) повећана агресивност, су веома присутни у нашем културном и социјалним миљеу.

Циљна група

Превентивни програми наведени у Акционом плану ,имају за циљ спречавање различитих облика асоцијалног понашања код деце и младих.У том смислу ,циљну групу (за превентивне програме) представља целокупна популација деце и младих општине Пирот (узраста -предшколског ,основношколског и средњошколског).

Како потребе посебних група деце и омладине ,изискују планирање и реализацију специфичних програма ,циљне групе у овом смислу су :

- 1.Деца узраста од 1-7 година
- 2.Деца основношколског узраста (7-14 година)
- 3.Деца средњошколског узраста (15-18 година)
- 4.деца и омладина ван образовног процеса

Анализа

Предшколским васпитањем и образовањем обухваћено је 1365 деце. Четири редовне основне школе и једну специјалну наставу похађа 4614 ученика .Пет средњих пиротских школа похађа 2288 средњошколац. Проблеми транзиције и посттранзиције којима је оптерећено читаво наше друштво ,посебно су евидентни у Пироту који спада у ред најсиромашнијих општина у Србији.Кључни проблеми деце и и младих су:

- сиромаштво и низак квалитет породичног живљења .Висок је проценат незапослености у општини Пирот , те је с тога материјална депривација породица значајна .Такође , због неповољних економских параметара ,чак и кад су запослени , родитељи раде на лошим и слабо плаћеним пословима ,те велики број деце и младих у Пироту живи испод линије сиромаштва . Према неким проценама ,више од четвртине ове популације у нашој општини спада у сиромашне .

-неадекватни стандарди школовања(материјално -просторни услови , опремљеност училима и наставним средствима , хигијенски услови).Посебно су у неповољном положају ученици из руралних средина ,одн.издвојених одељења основних школа

-квалитет слободног времена и потреба за атрактивнијом понудом локалне заједнице али и школе (ваннаставне и ваншколске активности).Слободно време младих је неорганизовано, неструктурирано ,стихијско , а они подложни негативним утицајима и узорима (забрињавајућа употреба алкохола ,цигарета , компјутерских игара ,клађење , поремећен режим спавања због дугог остајања увече).

- Проблеми које наши ученици имају у комуникацији са другима ,недостатак социјалних вештина, физичко и вербално насиље као начин решавања конфликта .

Школски систем треба да образује , васпитава и усмерава ученика да овлада знањима ,вештинама и умењима како би се створиле одређене особине личности ,ставови и систем вредности код сваког ученика као индивидуе .У овим

преломним временима ,школски систем који је непрекидно у неким реформама ,не остварује довољно квалитетно ни своју образовну функцију (показују резултати националних и међународних тестирања и такмичења) ,а још мање васпитну функцију. Дезинтегрисана породица и недовољно ефикасан образовни систем не могу да пруже адекватну подршку одрастању и сазревању младих. Велики број деце и младих има проблема у :

-задовољавању основних материјалних потерба (квалитетна исхрана , одећа ,обућа , школски прибор , уџбеници)

- комуникацији (са родитељима , наставницима , друговима)

-учењу(непостојање мотивације , неразумевање градива , бежање са часова)

-у осмишљавању и провођењу слободног времена (време се углавном проводи на улици ,кафићима ,кладионицама , журкама , уз коришћење алкохола и осталих психоактивних супстанци

Функционисање образовања у Републици Србији детерминисано је :

- Законом о основама система образовања и васпитања
- законом о средњој школи
- правилницима који регулишу програме образовања и услове за њихово остваривање у погледу простора ,опреме , наставних средстава и наставног кадра
- Бројем ученика који завршавају основно образовање у општини
- потребама привреде и ванпривредних делатности у општини
- интересима ученика и родитеља

Непосредни реализатори активности у образовним институцијама су наставници (васпитачи , учитељи , наставници ,професори) чији је рад детерминисан наставним плановима и програмима,очекивањима социјалних партнера ,материјалном подршком , педагошком и програмском компетенцијом ,особинама личности наставника ,посебно мотивацијом и ентузијазмом као унутрашњим факторима .

Економски положај образовања је неповољан.Образовање се у највећој мери финансира из буџета републике Србије,док се материјални трошкови и трошкови инвестиционог одржавања објеката основних и средњих школа ,као и вртића финансирају из буџета локалне самоуправе .

Као основни проблеми који се јављају у институцијама које се баве образовањем су :

- Двојно финансирање(из буџета Републике Србије и локалне самоуправе)
- застарелост опреме и технике
- спорост и неорганизованост у реформским процесима
- недостатак просторних капацитета за многе школске и ваннаставне активности
- недовољна материјална средства
- немогућност обнављања опреме и учила
- уписна политика
- смањен број деце ("бела куга ")
- законска регулатива

Приоритети деце и омладине

1. Побољшање техничких услова за рад постојећих просветних установа
- 2.Квалитетни програми у области спорта , уметности и науке
3. Унапређење комуникације

4. Унапређење квалитета образовно -васпитног процеса
- 5.Програми подршке деци која живе у сиромаштву и испод линије сиромаштва
- 6.Програми подршке деци и омладини из непотпуних и породица са неким обликом социјалне патологије
- 7.Програми за превенцију и сузбијање малолетничке делинквенције
- 8.Програми за децу и младе из маргинализованих група(деца са посебним потребама, Роми , избеглице и расељена деца)
- 9..Подршка деци и младима из руралних средина
- 10.Унапређење програма превенције болести зависности код деце и омладине
- 11.Стварање еколошких услова за здрав психофизички раст и развој деце

Процене ресурса

Предшколско образовање

Предшколским васпитањем и образовањем у Предшколској установи се обезбеђује организовано васпитање и образовање, нега, исхрана, превентивна здравствена заштита и рекреација деце; остваривање права детета у предшколском периоду и задовољавање потреба деце, породице и друштва. Основни циљ предшколског васпитања и образовања је подршка целовитом развоју детета пружањем услова и подстицаја за развој способности и особина личности , проширивање искуства и изграђивање сазнања о себи ,другим људима и свету.Предшколско васпитање и образовање је најважнија функција предшколске установе и неопходан услов за укупан развој личности детета . Васпитно -образовни рад са 1248 детета , у складу са законом , остварује на територији општине Пирот предшколска установа "Чика Јова Змај" са 74 васпитача и 6 стручних сарадника .

Програмски задаци предшколске установе "Чика Јова Змај" су:

- Потпуни обухват деце узраста од 5,5 до 6,5 година припремним предшколским програмом;
- Очување здравља деце и спровођење неопходних мера здравствене заштите;
- Подстицање правилног развоја и развијање позитивних навика код деце;
- Обезбеђивање правилне исхране и неге деце;
- Правилна адаптација и социјализација деце;
- Усвајање, разумевање и развој основних социјалних и моралних вредности и изградња сопственог система вредности који се темељи на различитости;
- Остваривање васпитно – образовног процеса;
- Посебна нега, васпитање и образовање деце са сметњама у развоју, уз постизање највишег степена социјалне интеграције у редовне групе вртића;
- Неговање традиције, обичаја и културног наслеђа средине;
- Неговање тимског рада и партнерства у раду

Укупан број деце приказан по узрастним категоријама

целодневни боравак узраст 1-3	узраст 3-6		Предшколски узраст 5-6 год		болничке групе	Укупно
	целодневни боравак	скраћени боравак	целодневни боравак	полудневни боравак		
65	554	100	112	407	10	1248

Основношколско образовање

На територији општине Пирот раде 4 редовне основне школе и једна специјална школа

- ОШ" Душан Радовић"
- ОШ"Вук караџић"
- ОШ" 8.септембар"
- ОШ" Свети Сава"
- СОШ" Младост"

У школској 2008/2009 .год.основношколским образовањем обухвећено је 4614 ученика ,од тога 587 похађа основну школу у издвојеним , сеоским одељењима где су мтеријално- технички услови углавном веома лоши , а културни и спортски сдржаји недоступни деци.

Назив школе	Матична школа	Издвојена одељења	укуп.
ОШ" Душан Радовић"	670	99	769
ОШ"Вук караџић"	1135	189	1324
ОШ" 8.септембар"	1185	129	1314
ОШ" Свети Сава"	923	170	1093
СОШ" Младост"	114		114
Укупно	4027	587	4614

Што се тиче људских ресурса у пиротским основним школама запослено је 505 радника ,од тога 366 чини наставно особље.Такође треба рећи да све основне школе имају комплетну психолошко-педагошку службу .

Средњошколско образовање

На подручју општине Пирот функционише 5 средњих школа као и 6 одељења(I и II степена) средње специјалне у оквиру школе " Младост".У њима ,у школској 2008/2009 години , наставу похађа 2288 ученика

Назив школе	Број ученика
Гимназија	557
Техничка	720
Економска	469
Средња стручна	253
Млекарска	238
СОШ" Младост"	51
Укупно	2288

Средњошколско образовање је једна од базичних претпоставки економског развоја које ће школовати потребне стручњаке различитих нивоа образовања и способности за рад.

Развој средњошколског образовања на локалном нивоу одређен је бројним спољашњим факторима школског система ,а посебно Стратегијом развоја општеобразовних средњих школа и Стратегијом развоја средњег стручног образовања. На основу тога постоје и одређена подручја рада као и профили у свим средњим школама на подручју општине Пирот

Дефинисање проблема

На основу анализе приоритета деце и младих, од стране стручњака и установа које се баве проблемима деце и младих издвајају се следећи проблеми:

1. **Непостојање техничких услова за рад постојећих просветних установа**
2. **Непостојање локалне стратегије програма рада са децом и омладином**
3. **Недостатак програма унапређења квалитета образовно-васпитног процеса**
4. **Недостатак програма за превенцију болести зависности код деце и омладине**

5. Непостојање програма за децу и младе са инвалидитетом
6. Непостојање посебних програма за децу и младе из маргинализованих група
7. Недостатак културних, уметничких и научних манифестација на којима би се деца и омладина образовала и афирмисала
8. Недостатак квалитетнијег спортског живота деце и младих

Оперативни циљеви

1. Побољшати просторно-техничке услове за рад постојећих просветних установа
2. Обезбедити квалитетне програме за децу и младе у области спорта ,уметности и науке
3. Програми подршке за децу која живе у сиромаштву и испод линије сиромаштва
4. Развијање програма подршке за децу из руралних средина
5. Унапредити програм превенције болести зависности код деце и омладине
6. Унапређење комуникације
7. Програми подршке деци и омладини из непотпуних породица и породица са неким обликом патологије
8. Увођење програма за сузбијање малолетничке делинквенције
9. Посебни програми за децу из маргинализованих група

Приоритет 2: Породице у ризику

Увод

Радну групу која се бавила проблематиком породице у ризику водила је Марија Васић, директор Центра за социјални рад и координатор радне групе за породице у

ризик, у чијем раду су учествовали Мирољуб Мијић, секретар ЦК Пирот и Бранко Костић, секретар Друштва за помоћ МНРЛ.

УВОД

Општина Пирот спада у ред недовољно развијених општина. Многа предузећа су приватизована, радници су остали без посла, те се на различите начине сналазе да би обезбедили егзистенцију. Једина фабрика која ради је корпорација „Тигар“. У потрази за послом не поклања се довољно пажње породичним интеракцијама и комуникацији. Супружници се све више удаљавају једни од других, не постоји отворена комуникација, губе ауторитет пред децом.

Губитак толеранције, „промоција“ насилних облика понашања у свим сферама живота (политика, спорт, култура) доводе до усвајања насилних образаца понашања који се манифестују у породици, а даље кулминирају у школи, на улици, спортским манифестацијама...

Пирот је место које има транзициони положај, близина бугарске границе и транзит омогућавају лакшу доступност психо-активних супстанци, те је ово још један ризик и фактор који доприноси повећаном конзумирању од стране младих и урушавању породичног система.

Што се тиче политичког стања, локална самоуправа поклања пуну пажњу развоју система социјалне заштите, подржава различите Пројекте који имају за циљ јачање породице и развој стабилног породичног система.

- Локални план акције за децу где је Пирот био водећа општина у својим специфичним индикаторима такође има за циљ побољшање породичног живота, као и бољи положај и живот деце

- Стратешки акциони план развоја општине Пирот

Циљна група

Дефинисану циљну групу коју покрива овај приоритет представља целокупна популација односно све породице које пролазе кроз развојну кризу, са поделом на следеће категорије:

1. Породице где постоје злостављана и занемарена деца
2. Породице у поступку развода брака
3. Деца из породица са поремећеним породичним односима
4. Деца без адекватног родитељског старања
 - а) деца под старатељством
 - б) деца у хранитељским породицама
5. Породице где постоји малолетни починилац кривичног дела

Анализа

Према величини територије на којој се налази општина Пирот спада у ред највећих у Србији са 1235 км² и 71. насељем.

У току 2008. год. рођено је 427 беба, што је знатно мање у односу на 2007. год. (493 рођених). Интересантан је податак да је за разлику од претходне године (74) само 3 новорођенчади рођено ванбрачно.

Број закључених бракова је 285 док је број разведених бракова и даље велики јер је у току 2008. године разведено 72 брака.

Кретање укупног броја деце и омладине у појединим категоријама као што су наведене у табели указује на проблем дисфункционалности породице.

Деца и омладина	2007	2008
Без родитељског старања	86	86
Из породица са поремећеним партнерским односима	98	134
Са поремећајима у понашању	35	82

У току године евидентирано је 30 породица које имају проблем породичног насиља.

У највећем броју породица жртве насиља били су брачни или ванбрачни партнери (у 43,3% случајева) у 40% се радило о деци, у 10% о деци и брачним партнерима, а у 6,7% о другим члановима породице.

Наведени подаци говоре да породица не функционише на адекватном нивоу и да је све више изражена породична дисфункција а самим тим и проблеми који се морају пре свега первенирати и санирати одређеним мерама заштите.

Као посебан проблем истиче се недостатак, брачног или породичног саветовалишта као и недостатак Институције која би вршила адекватну процену, или опсервацију родитеља и деце.

Центар за социјални рад нема адекватну технику опремљеност, нема базу података и умрежен систем.

Услуге које пружа Центар за социјални рад у функцији органа старатељства:

Малолетним лицима која нису под родитељским старањем..... 33
 смештај у другу породицу (током 2008.год. овај облик користило 32 мал. детета)
 старатељство у току године користило је 123 лица (76 мал. лица, 34 одраслих и 13 остарелих)

Пружање извештаја Суду у поступку вршења родитељског права (поверавање деце, одржавање личних односа са децом, измене одлуке о старатељству о детету. У 2008.год. било је 88 таквих захтева)

санирање поремећених породичних односа.....12
 регулисање виђења после развода брака.....15

Пужање помоћи у васпитању и развојним проблемима деце и омладине.

Рад са породицама где је пријављено породично насиље

Чланови – жртве насиља	Женски	Мушки	Укупно
Деца	16	12	28
Одрасла лица	15	1	16
Остарела лица	1		1
Укупан број	32	13	45

Материјално обезбеђење је користило између 455 и 675 породица - 1741 чланова домаћинства.

ДЕФИНИСАЊЕ ПРОБЛЕМА

1. Велики број породица нема добру међусобну комуникацију, систем вредности је урушен.
2. Ниска васпитна компетенција породице
3. Појава насиља у породици, пре свега физичког и емоционалног насиља
4. Појава насиља над малолетном децом
5. Занемаривање деце од стране родитеља
6. Не омогућавање виђења мал. детета са другим родитељом пре и у поступку развода брака
7. Сиромаштво породице - незапосленост ни једног одраслог радно - способног члана.
8. Алкохолизам у породици
9. Наркоманија у породици
10. Породица и малолетничка деликвениција

Оперативни циљеви

1. Приоритетни циљ је добра база података, прикупљање података од свих релевантних институција. Формирање мобилног тима који ће интервенисати у кризним ситуацијама.
2. Средњорочни циљ је развој ванинституционалних облика заштите, путем учешћа на јавним конкурсима и пројектима.
3. Дугорочни циљ је отварање прихватилишта, као и Саветовалишта за породицу у ризику.

Приоритет 3: Стара лица

Увод

Приоритет за старе у општини Пирот написао је:
Мирољуб Мијић, секретар Црвеног крста Пирот, координаор тима,

уз подршку и сарадњу

- др. Јасмине Симовић, Дом здравља Пирот-Служба за кућно лечење
- Марије Васић, Центар за социјални рад Пирот
- Љиљане Панић, Дом здравља Пирот. Патронажна служба

Израда приоритета за старе заснована је на принципима: отворена „транспарентна консултација у припремању плана, дугорочна перспектива, ефикасност (исплативост/економичност) и реалистични приступ, једнакост у пружању услуга, партнерски однос у развоју услуга, мултидисциплинарни и међусекторски приступ, специфични мерљиви, реални и остварљиви циљеви. Акциони план је заснован на реалним подацима којима располажу сви учесници у изради акционог плана.

Приликом израде акционог плана водило се рачуна да план обухвати активно учешће старих људи и осталих грађана Пирота у пружању услуга, да услуге треба да задовољавају потребе најсиромашнијих и најугроженијих старих становника као и да буду доступне свим онима којима су потребне без обзира на националну и верску припадност. У реализацији овог акционог плана предвиђено је пружање услуга у партнерству владиног и невладиног сектора (Центар за социјални рад, Дом здравља, НВО-а, локална самоуправа, Удружења пензионера и других).

Циљна група:

Поред самих старијих лица циљна група за одређене облике подршке су и остали чланови породица старијих, у циљу њихове едукације о начину задовољавања потреба старијих чланова породице. Када се ради о изради јединствене базе података о потребама циљне групе су сами државни органи, јавне установе и други социјални аспекти, односно корисници тих података. Зависно од облика заштите и појединих приоритета, циљне групе из овог акционог плана су:

- стара материјално необезбеђена лица,
- стара лица којима је потребна помоћ у кући,
- стара непокретна или слабо покретна лица којима је потребна помоћ и нега другог лица,
- стара лица са здравственим проблемима,
- стара социјално изолована и друштвено неактивна лица,
- лица која су изложена злостављању или занемаривању од стране породице или фамилије,
- породице са старијим члановима, државни органи, јавне установе, други социјални аспекти

УВОД

Бурне и динамичне друштвено-економске промене протеклих 20 година у нашем друштву, имају своје последице у веома уочљивом процесу социјалног раслојавања манифестованог, између осталог, у појави све израженијег сиромаштва узрокованог повећањем незапослености, који са собом повлачи низ негативних тенденција као што је погоршање здравственог стања, смањење животног стандарда, појава бескућника, запостављање родитељске улоге, занемаривање зависних чланова породице, повећање асоцијалних облика понашања итд. Марганизоване категорије становништва све теже могу да остваре своје здравствене, социјалне, материјалне, стамбене и друге потребе. Суочавамо се са чињеницом велике незапошљености радно активног становништва, сиве економије, старења популације, све већи број је старачких и

самачких домаћинстава, самохраних родитеља, инвалидних лица и других лица са посебним потребама.

Све ово је утицало да просечна економска моћ становништва у граду и селима драстично опадне, тако да се ова локална заједница по параметру националног дохотка или просека нето зараде налази испод просека Републике, а сам Пиротски округ је убедљиво последњи према истим показатељима.

Овако лоше економско стање становништва посебно негативно се одразило на најосетљивије категорије становништва као што су старија лица. Услед константног пада висина пензија, које чине основни приход старих, и њиховог нескалда са реалним трошковима живота, појавио се велики број старијих који се налазе испод границе сиромаштва или су близу ове линије као гранични случајеви.

Корисници пензија у општини Пирот на дан 31. децембра 2007.године				
Групе-износ пензије	Инвалидске пензије	Старосне пензије	Породиче пензије	Број корисника
1,00-8.177,92	486	546	1.346	2.378
8.177,93-9.908,56	715	792	639	2.146
9,908,57-13.211,41	1.454	2.317	498	4.269
13.211,42-25.000,00	767	2.896	349	4.012
Преко 25.000,00	59	441	18	518
У к у п н о	3.481	6.992	2.850	13.323

Ови подаци су преузети из Републичког фонда инвалидског и пензионог осигурања-Филијала у Пироту са стањем на дан 31. децембар 2007. године. На основу ових података може се закључити да чак 4524 лица или 29,44% корисника живи испод границе сиромаштва или као гранични случај, ако се као параметар користи податак од 4.600 динара по члану за два и више чланова у домаћинству или 6.220 динара за самачко домаћинство. Број корисника најниже пензије може бити коригован наниже, из разлога што међу корисницима инвалидских или породичних пензија има особа које још немају 65 година живота, али тај број није тако велики.

Према евиденцији Центра за социјални рад у Пироту 298 старијих лица су корисници-носиоци права на материјално обезбеђење.

Нема тачних података о броју старијих лица без прихода, али њих сигурно има, јер одређен број старијих лица због поседовања непокретне имовине не може да оствари право на МОП, а нису више радно способни да зараде, с друге стране, села су остала без радно активних лица и земљу коју поседују не могу да дају у закуп. Све ово довело је до тога да су старији људи, махом на селу, остали да живе сами без икаквих прихода и породичног старања. С друге стране, сродници који су по позитивним законским прописима у обавези да се о њима старају, због економске кризе нису у ситуацији да издвајају новчана средства, тако да се велики број старијих нашао у великој материјалној оскудици.

Гледано у целини материјално стање старијих лица у општини је веома лоше и потребна је много већа ангажованост финансијских средстава за материјално обезбеђење ове категорије становништва.

Евидентне потребе старијих лица захтевају организовану заштиту са уважавањем разноликости и различитости социјалних корена проблема.

Економска криза – транзиција- сиромаштво доводе до раслојавања породица, до међугенерациског отуђења, па чак, и до прекида сродничких веза. Млађи чланови породица бригу о својим прецима и обавезу њиховог издржавања замењују бригом о млађима и њиховој егзистенцији. Породица губи своју функцију и врло често су стари изложени занемаривању и злостављању. У оваквој ситуацији потребна је интервенција државе ради обезбеђивања одређених облика заштите старијих.

Са значајним порастом старијих лица, порасле су и потребе за спровођењем организованих мера за адекватну заштиту старијих. Број старијих перманентно расте, а самим тим и проблеми све је већи број старијих без породичног старања или са делимичним породичним старањем. Све већи број старијих има потребу за институционалним збрињавањем у установама социјалне или здравствене заштите, као и за пружање сервисних услуга од стране стручних организација и услуга социјалне подршке. Центар за социјални рад Пирот применио је неке од облика социјалне заштите (смештај у установу социјалне заштите, материјално обезбеђење, додатак за негу и помоћ, једнократне новчане или натуралне помоћи). Такође и Црвени крст Пирот организовао је помоћ у кући, превентивну здравствену заштиту, помоћ у храни и средствима хигијене, психо-социјалну подршку и правну помоћ, али је овим услугама био обухваћен мали број корисника.

Стамбени услови старијих лица су знатно неповољнији од осталог становништа, пре свега оних који живе сами, а посебно оних који живе на селу. Према истраживању које је организовао Црвени крст Пирот, чак 90% старијих има решено стамбено питање, али су стамбени објекти без воде и канализације, немају купатила што представља проблем код одржавања хигијене, а неки су и без струје. Проблем представља и набавка огрева за загревање стамбеног простора. Старији који живе у граду у вишечланој породици, такође, живе махом у скученим становима са изузетно неповољним условима.

Локална заједница је у претходних неколико година, из године у годину, повећавала средства у Буџету за социјалну заштиту становништа а посебно за старе са посебним буџетским позицијама. Али и тако значајно повећање није било довољно да подмири повећане социјално-заштитне потребе старијих и да у потпуности амортизује све негативне последице опште друштвене економске кризе. У структури облика заштите преовладавала су једнократна давања у природи и новцу, суфинансирање народне кухиње, финансирање других облика заштите старијих преко Црвеног крста. Разлог томе су, свакако, мали економски потенцијал привреде и енормно повећан број лица којима је неопходно обезбедити помоћ и подршку.

Политичку позадину проблема чини позитивноправи систем социјалне и здравствене заштите, по коме се већина облика заштите обезбеђује на републичком нивоу, са малом улогом локалних заједница и средствима која она може да за те намене издвоји. То узрокује да је тај централизован систем прилично бирократизован и отуђен од самих корисника услуга, те неприлагођен стварним потребама локалних заједница за одређеним облицима заштите нарочито у сфери ванинституционалне заштите. То је за последицу имало да се на подручју општине Пирот интензивније развијају облици институционалне здравствене заштите, мање социјалне, и са потпуно неразвијеним услугама којима се подржава живот и одржавање здравственог стања старијих лица у њиховом природном окружењу. У складу са прокламованим правцима реформе система социјалне и здравствене заштите апсолутни приоритет у наредном периоду мора бити децентрализација постојећих система и давање примата организовању оних облика заштите који су много више доступни за самог корисника услуга (услуге помоћи у кући и неге у кући, клуб старијих лица, дневни боравак и психосоцијална подршка). Децентрализација је неопходна у циљу економичности, рационалности и

ефикасности планираних услуга. Општим актом на локалном нивоу се мора инагурисати нови систем заштите грађана а тиме и групације старијих.

Остарела лица спадају у групацију грађана која су хендикепирана са аспекта задовољавања духовних и културних потреба. Због ограничене покретљивости, недостатка средстава и многих других проблема који су узорковани годинама и стањем здравља, та лица се налазе у различитим облицима социјалне и културне изолације. Према подацима из напред поменутог истраживања Црвеног крста Пирот, потпуно је информисано 53% испитаника, 21% сматра да је делимично информисано, а 26% сматра да није уопште информисано. Културне догађаје редовно прати 12% и сви испитаници су из града, а 88% изјављује да не прати културна дешавања и у овој групи су сви испитаници са села и 38% испитаника из града. Њихов живот најчешће одликује покиданост веза са другим члановима породице, сродницима и пријатељима из времена радно активног периода. Одређен број старијих нема никакве везе са сродницима, други имају контакте само једном годишње, а има и оних које нико не посећује од сродника, комшија, пријатеља..

Сви они због недостатка средстава или организованих садржаја прилагођеног њиховим интересовањима нису у могућности да садржину свог живота оплемене учешћем у различитим културно-забавним активностима за широко грађанство, већ све те потребе задовољавају делимично, путем електронских медија. Организованим мерама заједнице морају се створити повољне могућности за што веће укључење старијих лица са очуваним психофизичким способностима у рад клуба за дневни боравак старијих. На тај начин би се поспешили њихови социјални контакти и дружење са другим људима сличног животног доба, а такоје би се и они укључивали у одређене програме културно-забавног и рекреативног садржаја, према својим преосталим способностима и интересовањима. Све то би за циљ имало активирање њихових потиснутих потенцијала, потиснутог осећаја изолованости и одбачености и повећање степена задовољства квалитетом свог живота.

Анализа

Проблеми старења и старости стари су колико и људско друштво јер се старење јавља у самом почетку сваког новог живота. Старење човека је природан процес. Последица старења(и појединца и популације) последица је деловања више различитих фактора: физичких, друштвених и културних.

Иако је интересовање за ову проблематику постојало откако постоји и људско друштво, старење није кроз историју побуђивало већу пажњу научника. Са продужењем људског века и значајним порастом удела старог становништва у укупној популацији, јављају се многи проблеми везани за овај период човековог живота, што старост и старење као процес, ставља у центар интересовања људског друштва.

Двадесети век, нарочито другу половину, карактерише значајно (процентуално) повећање старих особа код нас, и у свету. Логично ово повлачи и велики број нерешених питања у животу старих.

Посебно земље у транзицији прати угрожен стандард који не дозвољава довољном броју особа трећег доба достојну старост: Процес старења становништва постао је акутан проблем и за нашу земљу. По критеријумима Комисије за стаповништво ОУН старим се сматра оно становништво код кога учешће старих изнад 65 година живота износи више од 7%. Наша земља се по попису из 1961. године са 7,45% старих у укупној популацији сврстала у ред земаља са старим становништвом.

Становништво	Попис 1961.г.	Попис 1981.г.	Индекс 3:2	Попис 1991.г.	Индекс 5:3	Попис 2002.г.	Индекс 7:5
1	2	3	4	5	6	7	8
Укупно општина Пирот	68.073	69.653	102,32	67.048	96,26	63.791	95.14
Стари преко 65 година	5.072	9.001	177,46	9.581	106,44	11.877	123,95
% учешће старих у укупној популацији	7,45%	12,92%	173,42	14,29%	111,06	18,61%	130,23

Слична је ситуација и у општини Пирот. Према попису из 1981. године, када је општина Пирот имала највећи број становника, старијих је било 9.001 лице, или 12,92% од укупног броја становника општине. Године 1991. тај проценат је 14,29%, а 2002. године учешће старих у укупном броју становништва је 18,61%. Број старијих од 1981. - 2002. године увећао се за 2.876 лица или за 31,95%, а у истом периоду број становника општине смањено се за 5.862 лица, или за 8,42%. Тако да, с једне стране, укупан број становника у општини Пирот из године у годину се смањује, а с друге стране, учешће старијих у укупном броју становника расте.

СТРУКТУРА СТАНОВНИШТВА ПО УЧЕШЋУ СТАРЕ ПОПУЛАЦИЈЕ У УКУПНОЈ ПОПУЛАЦИЈИ											
Општина	Година	Укупно станов.	95 и више	Од 90-94	Од 85-89	Од 80-84	Од 75-79	Од 75 и више	Од 70-75	Од 65-69	Укуп. станов. са преко 65 година
	1991	67.048						3.548	2.154	3.879	9.581
	2002	63.791	20	106	356	1.133	2.519		3.454	4.289	11.877

Према попису из 2002. године у Пироту живи 43.030 лица у 14.257 домаћинстава или просечно 3 лица по домаћинству, а у селу живи 20.761 лице у 8.595 домаћинстава или у просеку 2,4 лица по домаћинству, а према попису 1991. године у граду је живело 40.262 лица у 12.316 домаћинстава или 3,26 лица по домаћинству, док је на селу живело 27.396 лица у 9.539 домаћинстава или 2,87 лица по домаћинству. На основу ових података може се закључити да се за 11 година број становника у граду повећао за 2.768 становника, а број домаћинстава за 1.941, с друге стране, број становника на селу, у истом периоду смањено се за 6.635 становника, а број домаћинстава за 1.034. Црвени крст Пирот, 2007. године, истражујући потребе старих на подручју општине на случајном узорку дошао је до података да на селу у домаћинству просечно живе 1,8

чланова, односно да су сеоска домаћинста самачка или двочлана, а врло ретко трочлана или вишечлана.

Све ово може да значи да, и ако се број становника у граду повећава као и број домаћинстава, у целини број становника се смањује, цепају се вишечлане породице и расте број самачких или двочланих домаћинстава. Просец миграције млађе популације из села (где их има) и даље тече, поједина села нестају, а нека имају по неколико становника. Десетак села општини имају од 10-20 становника и она ће у наредних десетак година сигурно нестати.

Број старијих из године у годину се повећава и процена је да ће 2010. године број старијих у укупној популацији бити преко 20%, а очекује се да за 10 до 15 година број старијих у односу на укупну популацију износи око једне трећине.

Проблем старења ствара проблеме и породици и заједници, које захтевају прилагођавање рада социјалних служби, али и већу бригу друштва у целини (државе, невладиног сектора, породице)

Процес старења има велики социјално---медицински значај и изазива економске, финансијске, друштвене, културне и психолошке последице. Већина људи жели да живи дуго, али нико не жели да буде стар. На дужину живота утичу и унутрашњи и спољашњи фактори.

Дефинисање проблема

Збирно, дијагностиковани облици неопходне и организоване заштите старијих лица су разнолики и условљени су природном разноликошћу њихових потреба. Пре свега, односе се на обезбеђивање неопходне материјалне подршке за обезбеђивање егзистенцијалних потреба (исхрана, набавка лекова, материјална средства за живот), на обезбеђивању заштите у ургентним стањима социјалнозаштитних потреба, на пружању одређених сервисних услуга из области социјалне заштите, а тако и на психосоцијалну подршку у превазилажењу тегоба које носи њихова доб и на очувању социјалних контаката са пријатељима и другим особама истог доба.

Оно на шта је битно указати у овом моменту је да не постоји потпуна поуздана база податка о броју старих лица и њиховом територијалном размештању унутар територије општине, о условима у којима стари живе, њиховим потребама, њиховим породичним контактима, о економској снази старијих и могућностима за издржавање од стране других чланова њихових породица. И они подаци којих има су лоцирани у различитим организацијама које се баве појединим видовима заштите старијих (Дом здравља, Центар за социјални рад, Црвени крст, и разна удружења пензионера и инвалида)

Приоритети деловања за заштиту старијих лица се сегментирају према четири стуба социјалне сигурности у старости (материјалном обезбеђењу у старости, социјалном збрињавању у старости, здравственој заштити у старости и хуманизацији и унапређењу квалитета живота у старости).

Реализација зацртаних приоритета деловања у вези заштите старијих, планира се на два нивоа организовања:

- остваривање трајног или привременог институционалног збрињавања старијих, у складу са исказаним потребама,
- остваривање осталих облика заштите старијих које је по природи целисходно, односно неопходно организовати у најмање рестриктивном окружењу за стара лица.

Основни разлози за овакво дефинисање стратегије су у томе што је за обезбеђивање институционалног збрињавања неопходно обезбедити знатно већи обим средстава, с друге стране, неки од облика заштите (материјална давања, сервис за подршку живота у природној средини) организују се на локалном нивоу уз уважавање специфичности локалне средине и уз мањи утросак финансијских средстава.

Из изнетих проблема старијих и стратешких праваца развоја социјалне политике и социјалне заштите произилазе и **приоритети за бригу о старијим лицима** деловања локалне заједнице у погледу бриге о старијим на локалном нивоу организовања, а које се односе на примену мера из области:

1. **Развој кућне неге и помоћи старим лицима**
 - здравствена нега (медицинска помоћ)
 - лична помоћ у кући (геронтодомаћице)
 - психосоцијална подршка и помоћ (мобилни тимови)
2. **Развој хранитељства за старе**
3. **Развој посебних програма за организацију слободног времена старијих (клубови за старе, посебни едукативни програми за стара лица),**
4. **Изградња Дома за стара лица у Пироту,**
5. **Изградња и одржавањље базе података о старим лицима.**

Оперативни циљеви

1. **Формирање јединствене базе података о старим лицима на подручју општине;**
2. **Обука и организација рада геронтодомаћица за помоћ у кући и сервисера-мајстора у кући;**
3. **Организовање мобилних тимова за пружање психосоцијалне подршке и помоћи старим лицима у руралним насељима;**
4. **Организовање службе да доставу хране старима на кућни праг;**
5. **Организовање волонтерске помоћи у кућама старијих лица;**
6. **Организовање рада клуба и дневног центра за старе на градском подручју;**
7. **Организација и развој посебних едукативних програма за стара лица.**
8. **Одржавање јединствене базе података о стању популације на подручју општине;**
9. **Ширење службе за доставу хране на кућни праг на приградском подручју;**
10. **Подржавање рада клуба за старе и дневног центра у граду и ширење мреже клубова у већим селима (Гњилан, Крупац, Темска, Суково)**
11. **Развој хранитељства и едукација хранитељских породица за старе;**
12. **Отварање објекта за геронтолошко збрињавање старијих;**
13. **Развијена и формирана ванинституционална брига о старима и инклузија истих у свакодневне активности кроз стварања**

предпоставки за учешће у политичком, социјалном и културном аспекту живота и рада.

Приоритет 4: Особе са инвалидитетом

У локалном Плану акције за децу који је усвојен Одлуком СО Пирот налази се и одељак унапређење положаја особа са инвалидитетом који представља краткорочну, средњорочну и дугорочну политику односа према особама са инвалидитетом. У суштини тај одељак представља план приоритетних мера, активности и програма које треба предузети у наредним годинама у циљу стварања што повољнијих услова за живот деце и младих са сметњама у развоју, њихово одрастање и укључивање у друштво, као и сагледавање проблема са којима се суочавају и старије особе са инвалидитетом.

Локално акционо планирање је процес важан за спровођење неопходних промена у средини које олакшавају и побољшавају квалитет живота особа са инвалидитетом. Оно укључује различите актере приликом анализирања средине, ресурса, циљева, активности и буџета за имплементацију насталог плана.

Меру успешности реализације овог акционог плана мериће се степеном испуњења циљева и реализованих активности које овај план поставља.

Радном групом која се бавила проблематиком " **Особе са инвалидитетом** " руководио је Бранко Костић, секретар Друштва за помоћ МНРЛ, као координатор испред општинског Савета за социјалну политику општине Пирот. Активно учешће у раду групе имали су Наташа Станковић, секретар Организације слепих и слабовидних и Милан Марковић, секретар Међуопштинске организације глувих и наглувих.

Увод

Укупан пад животног стандарда негативно се одразио на све категорије становништва, а посебно на особе са инвалидитетом собзиром на њихове смањене могућности привреживања, на једној страни, као и повећање трошкова здравствене заштите на другој страни. Према истраживању Центра за проучавање алтернатива, запослено је само 13% особа са инвалидитетом, а тек једна трећина њих има радно место које је прилагођено потребама. Неки од узрока ниске стопе запослености особа са инвалидитетом су и низак ниво образовања особа са инвалидитетом, слаба мотивација послодавца, утицај предрасуда и искривљених ставова о запошљавању и раду особа са инвалидитетом. Слична ситуација је и на територији општине Пирот, у којој се на Тржишту рада налази преко 200 лица са инвалидитетом. Тачан број незапослених лица са инвалидитетом немамо, будући да на нивоу града не постоји јединствена база података о овим особама. Због реструктурирања привреде, многа предузећа су угашена или раде са минималним капацитетом, велики број радника је остао без посла,

велики број је оних који се воде као запослени али не примају зараде или их нередовно примају у облику неког минималца. Када се овоме додају мала социјална давања за особе са инвалидитетом од стране државе која су махом нередовна, онда се јасно изводи закључак да је економска страна проблема ових особа од најважнијег фактора за реализацију свих осталих.

Политичка ситуација у земљи, честе промене власти настале као последица економске транзиције и трансформације друштва ка тржишној економији, за последицу имају и променљив однос према најугроженијим категоријама становника, а тиме и према особама са инвалидитетом. Ми, који радимо непосредно са овим особама имамо утисак да непознавање проблема са којима се свакодневно суочавају особе са инвалидитетом од стране представника власти проузрокује њихово недовољно интересовање за решавање истих. Уз то, сходно интересима у предизборним кампањама суочавамо се са брдом обећања потенцијалних будућих носиоца власти о правима и којекаквим олакшицама особама са инвалидитетом, што касније отежава наш рад са овом категоријом лица, јер се у највећој мери та обећања не испуњавају.

Што се тиче сарадње локалне самоуправе са организацијама које се баве особама са инвалидитетом, можемо бити у потпуности задовољни. Та сардња се огледа на два начина:

- финансирањем три, од четири овакве организације, материјалних трошкова и зарада секретара и

- учествовањем, и делимичним финансирањем заједничких пројеката, од којих издвајамо:

- локални план акције за децу,
- инвалиди Пиротског округа у акцији,
- Општина Пирот је место у коме деца и млади могу бити срећнији,
- обарање ивичњака тротоара у граду,...

Чињеница да су особе са инвалидитетом изолована и маргинализована група која се помирила са ситуацијом да је само пасивни прималац социјалних давања, је превазиђена теза у раду са овом категоријом лица. Резултат тога су формирање великог броја хуманитарних организација које се баве различитим сегментима заштите особа са инвалидитетом, од пружања психо-социјалне подршке, до правне заштите. Један од циљева ових организација јесте и да објасни својим суграђанима какво је друштвено прихватљиво понашање са особама са инвалидитетом, путем средстава јавног информисања, округлих столова, ... посебно члановима породице и непосредном окружењу (вртић, чкола, комшилук, ...).

Осим права из области социјалне заштите које је прописала држава и услуга које особа са инвалидитетом може остварити у Центру за социјални рад, мрежа социјалних услуга је неразвијена. У надлежности општине је финансирање отворених облика социјалне заштите, као што су дневни боравци, помоћ и нега у кући, отварање клубова за особа са инвалидитетом, ...али су ретке општине које их обезбеђују.

Стратегија за смењење сиромаштва , документ Владе Републике Србије усвиојен у октобру 2003 године предвиђа мере и активности које треба да се спроведу како би се сузбило сиромаштво. У овом документу особе са инвалидитетом су апострофиране као једна од најугроженијих категорија становништва у Републици Србији.

Ако је општа истина да је сваком друштву најтеже да уочи и призна своје предрасуде и заблуде, онда је ради целовитог и искреног одношења према особама са инвалидитетом у нашој заједници, неопходно да најпре постанемо свесни друштвеног немара и игнорисања ове популације од стране доминантних друштвених фактора. Ова чињеница се огледа у томе да је наша земља једна од последњих земаља у Европи која је започела процес дефинисања мера и активности у циљу систематског поправљања положаја особа са инвалидитетом. Једна од наизглед баналних мера , као што је стварање физички доступног окружења, још увек је у Србији умногоме мање спроведена него у околним земљама. А без могућности да се самостално крећу, особе са инвалидитетом која користе инвалидска колица или су можда слепе не могу ни обавестити друштво о својим потребама , а камоли да ће те потребе бити задовољене.

Са друге стране , нужно је применити санкције на све оне који по било ком основу крше законе и прописе о спречавању дискриминационог понашања. У том циљу , сви који користе право на јавну реч, били они просветни радници, политичари, новинари или ма ко други - у обавезу су да користе речник који не вређа особе са инвалидитетом.. У креирању политике усмерене на задовољење потреба особа са инвалидитетом , стално треба имати на уму и поштовати чињеницу коју оне истичу - да они не траже никаква посебна права , тј. привилегије , већ само у с л о в е за несметано задовољење њихових потреба.

Циљна група

Циљна група овог Акционог плана јесу наведена удружења особа са инвалидитетом , односно њихови чланови, како деца и омладина тако и одрасле и старе особе са инвалидитетом којих на територији општине Пирот има укупно 2.550 , од којих су :

- 1.407 ментално недовољно развијена ,
- 540 глува и наглува,
- 200 слепа и слабовида и
- 37 лица са телесним инвалидитетом.

Анализа

Особа са инвалидитетом има свуда у свету и на свим нивоима друштва . Број оваквих особа је велики и константно је у порасту. И узроци и последице инвалидитета су различити а одраз су неједнаких друштвено-економских прилика и разлика у брзи појединих држава за добробит њихових грађана . Незнање , немар , предрасуде , страх , само су неки од фактора који су кроз историју изоловали особе са

инвалидитетом, успоравајући њихов напредак. Сам термин инвалидитет (disability) заједнички је израз за велики број функционалних ограничења која се појављују у свакој популацији сваке земље у свету. Људи могу бити са индивидуалним физичким, интелектуалним и чулним оштећенима, здравственим стањем или менталном болешћу. Оваква оштећења, стања или болести могу бити по својој природи нешто трајно или пролазно.

Термин хендикеп (handicap) значи губитак или ограничење могућности учествовања у животу заједнице равноправно са осталима и описује сусрет особе са хендикепом и њене околине. Сврха овог термина је наглашавање мањкавости у околини и у многим организованим активностима друштва, на пример у информисању, комуникацији, образовању, чиме се онемогућава равноправно учешће особа са инвалидитетом. Чињеница је да су особе са инвалидитетом невидљива, изолована, маргинализована група која се у највећој мери помирила са ситуацијом да треба да буде само пасивни прималац социјалних давања од државе.

Протеклих година је много тога уражено на унапређењу положаја особа са инвалидитетом у Србији, али стање је и даље од задовољавајућег. У Републици Србији не постоји свеобухватна и званична евиденција и регистар деце и одраслих са инвалидитетом. По процени Светске здравствене организације особа са инвалидитетом има око 10% од укупне популације једног друштва. Процене су и да у свакој општини у Србији има најмање 3% ометених у менталном здрављу, од укупне популације, којима је потребна помоћ из области здравствене, дечије и социјалне заштите, укључивање у образовно- васпитни систем, радно и професионално оспособљавање и запошљавање.

Особа са инвалидитетом чине посебну велику групу незапослених, који осећају огроман притисак живота у земљи у транзицији, као што је Србија. Према истраживању Центра за проучавање алтернатива (ЦПА) спроведеном на територији Републике Србије (без Косова и Метохије), 87% особа са инвалидитетом у нашој држави је незапослено.

Један од фактора који је утицао на овакво стање јесте и чињеница да су особе са инвалидитетом и њихове породице често биле само пасивни примаоци услуга и ретко су активно учествовале у процесу доношења одлука везаних за текућу проблематику.

Овај Акциони план узео је у обзир потребе и проблеме особа са инвалидитетом свих узраста, од деце и младих до најстаријих. Такође, при креирању овог плана покушали смо да предложимо решења проблема особа са недовољном менталном развијеношћу, особа са телесном инвалидношћу, сензорним комбинованим сметњама.

Дефинисање проблема

До сада су сва удружења особа са инвалидитетом радила углавном индивидуално, без сарадње на формулисању заједничких приоритета у раду са овом категоријом лица. Међутим, заједничком израдом Локалног плана акције за децу и формирањем општинског Савета за социјалну политику, дефинисани су заједнички проблеми за сва ова удружења, од којих издвајамо :

- 1. незапосленост особа са инвалидитетом,**
- 2. непотпуна документација о члановима удружења,**
- 3. непостојање јединствене базе података о особама са инвалидитетом на**
- 4. нивоу општине Пирот,**
- 5. непостојање Дневног боравка за лица ометену у развоју,**

6. непостојање адекватног возила за превоз особа са инвалидитетом,
7. непостојање служби за помоћ старим особама са инвалидитетом,
8. неприступачност многим јавним институцијама ,
9. недовољан медијски простор локалним телевизијама и штампи,
10. недовољно развијен умрежени рад удружења.

Локални фактори :

- Позитивни :

- локални план акције за децу (ЛПА) ,
- финансирање НВО организација које раде са особама са инвалидитетом,
- заједнички пројекти,

Негативни :

- недостатак адекватног простора за НВО организације,
- отајано запошљавање особа са инвалидитетом.
- недостатак простора за дневни боравак МНР лица ,
- недостатак специјалног возила за превоз особа са инвалидитетом.

ОПЕРАТИВНИ ЦИЉЕВИ

1. **Формирање јединствене базе података за сва удружења,**
2. **Отварање Дневног боравка за децу са сметњама у развоју,**
3. **Набавка специјалног возила са рампом (комби или мини-бус),**
4. **Остваривање основних грађанских и људских права особа са инвалидитетом,**
5. **Запошљавање особа са инвалидитетом**
6. **Обезбеђивање приступачности свим институцијама у граду,**
7. **Обезбеђивање приступачности информација на електронским медијима за особе са оштећеним слухом (гестовни превод информативних емисија на локалним телевизијама),**

8. Олакшати мобилност особа са инвалидитетом из сеоских подручја,
9. Оснажити све релевантне институцијеи кадрове на које су упућене особе са инвалидитетом,
10. Обука за web dizajn ,
11. Одржавање web sajta ,
12. Курс енглеског језика ,
13. Подићи ниво свести заједнице о особама са инвалидитетом у друштву, њиховим правима, положају и потребама,
14. Развити нове и унапредити већ постојеће услуге социјалне заштите које подржавају живот деце и младих особа са инвалидитетом у заједници,
15. Развити нове и унапредити већ постојеће услуге социјалне заштите које подржавају живот одраслих особа са инвалидитетом у заједници,
16. Омогућити капацитете за повремени , краткорочни смештај особе са инвалидитетом у случају немогућности примарне породице да се брине о свом члану услед болести, одласка у болницу, на бањски лечење,...

Приоритет 5: Роми

Увод

Радном групом која се бавила проблематиком Ромске популације руководио је Радован Асковић, представник Општине Пирот – КИЦ-а, „Пралипе,, у Савету за социјалну политику општине Пирот.

Чланови радне групе су:

Љубиша Дурмишевић – КИЦ „Пралипе,, - Пирот
Светлана Асковић – Развојно Образовни центар – Пирот
Анита Алић - КИЦ „Пралипе,, - Пирот

УВОД

У општини Пирот живи укупно према подацима којима располаже локална самоуправа 2470 Рома. Према задњем попису њихов број је 1920, тако да постоји очигледан несклад између података. Разлог овог несклада може бити стална миграција ромске популације, неизјашњавање за припаднике ромске народности, непријављивање места боравка...

Старосна структура Рома:	- до 18 година.....	35%
	- од 18 до 60 година.....	50%
	- преко 60 година.....	15%

У општини Пирот око 90% Рома живи у три насеља (месне заједнице): Расадник, Тијабара и Прчевац. Расадник је најурбаније и најсређеније ромско насеље у Србији, све куће су од чврстог материјала, постоји инфраструктура (вода, струја, телефон) и четири од шест улица је асвалтирано. Роми у Пироту су интегрисани у локалну заједницу, њихови представници остварују добру сарадњу са локалним властима, тако да је постигнут договор да се и преостале две улице асвалтирају у току 2009. године. Око 10% Рома је расуто по другим деловима града у мањим заједницама од по десетак кућа.

У нашој општини не постоје дивља насеља Рома која не задовољавају основне услове за живот, што не значи да не постоји пар кућа које се не би могле назвати тим именом. Друго је питање лоше хигијене у ромским насељима, која је далеко од задовољавајуће, међутим тај проблем морају да реше сами Роми.

Роми нерадо склапају законске бракове тако да 60% Рома живи у ванбрачним заједницама. Само 8% радно способних лица ромске националности је запошљено. Образовање ромске деце је још увек веома краткотрајно. Основну школу заврши 97% уписане деце. Од тог броја 40% упише средњу и углавном завршавају трећи степен. Само 4% деце која настави школовање заврши вишу или високу школу.

Као последица овако ниског степена образовања ромске популације је огромна незапосленост, мада је питање и да је образовна структура боља да ли би то нешто променило, јер је код ове категорије становништва присутна навика да све своје проблеме чекају да реши неко други. Уместо да се потруде да нађу посао (има и ретких позитивних примера) лакше је да живе од материјалног обезбеђења породице и дечијег додатка. 70% од укупног броја корисника материјалног обезбеђења породице су Роми. Транзиција је веома негативно утицала и на ову популацију јер је око 90% радно способних мушкараца радило у пиротској привреди која је угашена. Недостатак средстава је основни разлог (или изговор) за нешколовање своје деце, тако да се

сиромаштво код Рома преноси са генерације на генерацију, са малом надом да ће се тај зачарани круг некад пресећи.

Треба учинити максималне напоре да се повећа упис ромске деце у предшколске установе, како би од најранијег детињства стицали позитивне навике.

Циљна група

Циљну групу представља целокупна популација Рома на територији општине Пирот, са посебном поделом на:

- радно способно ромско становништво на евиденцији Националне службе запошљавања, и
- радно способне жене Ромкиње као посебно угрожена категорија ромске популације.
- деца и млади припадници ромске популације

Анализа

Општина Пирот је учешћем у истраживању које је спроведено у 30 општина у Републици Србији, у сарадњи са Центром за либерално демократске студије, а у оквиру израде ЛПА за Роме, ушла у ред општина које су ове послове успешно завршиле и урађен је и усвојен ЛПА за Роме. Процес прикупљања информација и релевантних података, као и партиципативно истраживање методом фокус – група је резултирао изградом анализе стања о свим угроженим групама у општини Пирот. На основу свих прикупљених података, поред особа са инвалидитетом, Роми су идентификовани као најугроженија група у Пироту.

Проблеми са којима се суочавају Роми у потпуности се уклапају у налазе Националне стратегије за смањење сиромаштва везану за угроженост, искљученост и ризик од сиромаштва. Чињеница је да се у ромским породицама сиромаштво трансгенерацијски преноси из веома познатих разлога (незавршено школовање, Роми су без квалификација, навика да живе од МОП-а)

Ипак када је реч о Ромима који живе у Пироту, према различитим критеријумима сматра се да су они у већој мери интегрисани у локалну средину у односу на остале Роме у Србији.

Роми у Пироту су скоро 100% са сталним пребивалиштем, нема података да има случајева непријављених Рома.

У просечној ромској породици има 2,3 детета, за разлику од неких других средина у Србији где у просечној ромској породици има 3,5 до 4 детета.

Ромске породице карактерише висок проценат незапослености. Свега је 13% породица у којима је у сталном радном односу један од родитеља (или оба), док у 87% породица ниједан родитељ није у сталном радном односу. Према подацима са којима располажемо Роми углавном живе у вишечланим породицама у којима је обухваћено више генерација.

У четворочланим породицама живи 16% Рома, а 84% живи у петочланим или у породицама са још већим бројем чланова. Оно што су учесници у фокус - групама изјавили јесте да су Роми у периоду транзиције међу првима остајали без посла, тако да је и онај мали проценат запошљених Рома у пиротској привреди (Полет, Пиротекс, 1. мај, Драгош, Сарлах...) остао без посла и нема изгледа да поново дођу до радног места.

Према подацима Центра за социјални рад општине Пирот просечна месечна потрошња по ромској породици корисника МОП-а износи око 7.200 динара. Ромске породице корисници МОП-а, чине 62.75% свих породица (или 406 породица од укупног броја 647 породица).

С обзиром на близину границе око 20% младих, за рад способних Рома бави се радом на црно. Велики број њих продаје легално робу на бувљој пијаци.

Због лошег материјалног стања већина ромских породица није у могућности да измирује своје обавезе (новац до кога дођу углавном троше на храну), па им се дугови гомилају, нарочито за утрошену електричну енергију(податак из 2008 године показује да су дуговања око 50 000 000 динара). У најтежим случајевима, када су у питању велика дуговања локална заједница интервенише тренутним помоћима преко Центра за социјални рад.

Сиромаштво ромских породица је и узрок напуштања редовног школовања, па и добри ђаци по завршетку средњег образовања, не могу да наставе више или високо образовање. Свега 1 – 2% младих Рома иде на студије. Због ниских квалификација Роми тешко долазе до посла, а последица тога је да не могу да дођу до никаквог кредита.

Дечији додатак спада у социјалну категорију и ово право остварује 438 породица или 64.5%.

Родитељски додатак тренутно користи 56 мајки (од 1 – 4 детета). Због инвалидности или тежег обољења 6 ромских детета прима туђу негу и помоћ. У Дом за децу без родитељског старања смештено је 1 ромско дете. У Установу за смештај деце са сметњама у развоју смештено је 1 ромско дете.

У Пироту се све више развија хранитељство за ромске породице тако да тренутно има 12 детета у хранитељским породицама, од тога 5 у сродничким и 7 у осталим породицама. На усвојење је дато 1 ромско дете. 4 детета ромске националности је под непосредним старатељством, а 16 под старатељством другог лица. Веома добар податак је да у Пироту нема нерегистроване ромске деце по рођењу, што значи да родитељи по изласку из породилишта врло брзо прикупљају сву потребну документацију, што им омогућава да брзо остваре права из области социјалне, дечије и здравствене заштите.

У општини Пирот 60% Рома живи у ванбрачној заједници.

Здравствени аспект

Ниска и нередовна примања се нормално одражавају на квалитет живота и здравствено стање ромске популације. Велика већина ромског становништва је стално настањена у општини Пирот, има уредно пријављено место пребивалишта, што је основни предуслов за остваривање права на здравствену заштиту. Међу припадницима ове националне мањине нема избеглих и расељених особа, као и лица која се селе из града у град у потрази за бољим животом. Последица оваквог стања је да не постоји проблем тзв. „ невидљиве деце „ која немају здравствену књижицу, нити здравствени картон. За разлику од неких других општина где је овај проблем веома изражен, а понегде достиже и забрињавајуће размере, стање у области здравствене заштите ромске популације у општини Пирот је доста повољнија. Квалитетна евиденција ромске популације од самог рођења довела је до тога да у општини Пирот не постоји проблем невакцинисане или некомплетно вакцинисане деце. Педијатријска служба Дома здравља у Пироту по службеној дужности позива на вакцинацију тако да је скоро немогуће да се неко дете заобиђе у овом поступку. Овакво задовољавајуће стање у области здравствене заштите је резултат и чињенице да је свако ромско дете рођено у породилишту, што је нажалост редак случај у другим општинама. На основу свега изнетог, сам по себи произилази закључак да је највећи део припадника ромске

заједнице доброг здравља. Оно што остаје као водећи и највећи проблем код припадника ромске мањине је олако категорисање своје деце како би се школовала у специјалној школи, где имају обезбеђену бесплатну ужину и уџбенике што дугорочно гледано доноси само штете и спутава децу у погледу адекватног образовања. У 2006. години се нагло смањио број уписане деце у специјалну школу, што је последица вршених едукација ромских родитеља и формирања иницијалне групе (од 2 психолога) који су радили на припреми ромске деце за полазак у школу. Формирање иницијалне групе подржано је од локалне заједнице, финансиран је рад психолога. Средства су издвојена са буџетске линије намењене за реализацију ЛПА за децу Пирота.

Такође се као проблем јавља и лоша хигијена у ромском насељу, али то је већ проблем који морају да реше сами Роми.

Велика повољност за ромску популацију је рад спец. педијатрије и спец. онкологије једном недељно у просторијама КИЦ Пралипе, где се поред прегледа пружају саветодавне услуге и предузимају превентивне мере за унапређење здравља ромске популације.

У оквиру израде ЛПА за децу Пирота у просторијама КИЦ Пралипе организоване су едукације за адолесценте на тему „ Употребе контрацептивних средстава и заштита од полно преносивих болести „ а са старијом популацијом едукација на тему „ Планирања породице и репродуктивног здравља „

Просечан животни век Рома у Србији је око 50 година, а према распоживим подацима у Пироту је тај просек доста већи око 60 година што је такође последица интегрисаности Рома у локалну заједницу.

На основу организованих прегледа ромске популације у КИЦ Пралипе дошло се до закључка да Роми највише оболевају од кардиоваскуларних болести.

Дефинисање проблема

1. Становање - Већина Рома налази се у урбаном подручју. Они по правилу остају у својим махалама, како због немогућности да своје питање решавају у ширем друштвеном окружењу, тако и због осећаја моћи и величине унутар групне сигурности. Стваран ниво квалитета становања далеко заостаје за просечним квалитетом стамбеног простора Србији. Овде се под комфорним објектима подразумевају објекти изградјени од чврстог материјала и где постоји основна комунална инфраструктура.

2. Здравствена заштита – Просечна старост Рома према званичним подацима је око 28 година, а око 35% Рома чини популација до 18 година. Код лица до 10 година старости неписмено је око 25%. Једна од основних карактеристика лоших услова живота која се огледа кроз здравство је недостатак здравственог осигурања, а због необразованости и лоше комуникације, касно се јављају лекару и због тога велики број излечивих болести оставља трајне последице и прелази у хроничне.

Основни проблеми из ове области су :

- Лоши животни услови који имају негативан утицај на здравствене прилике, односно честе болести
- Недостатак систематских лекарских прегледа. То је због чињенице да је велики број Рома незапослен и да многа деца не иду у школу, па нема ни основних превентивних облика заштите
- Неки делови ромске популације су неодговорни према сопственом здрављу.
- Постојање утицаја традиционалног начина живота, посебно на здравствене прилике девојака.

- Чињеница је да су деца обухваћена вакцинацијом али да многа имају неадекватну или недовољну исхрану.

3.Образовање – Низак ниво образовања Рома одражава се неповољно на социо-професионалну структуру. Веома мали број Рома је са препознатљивим занимањем. Већина припада неиздиференцираној групи радника „без занимања„ преовлађују вештине стечене радом а не занимања која су стечена формалним образовањем. Неиздиференцирана социо-професионална структура је индикатор ниског друштвеног положаја и зачараног круга беде.

Педагошко васпитање и образовање ромске деце било је веома нередовно. Полазећи од чињенице да је успех ромске деце у основним школама веома сличан, без обзира о којој школи да се ради и у ком се граду школују.

4.Запошљавање – Роми нису економски активни и махом су незапослени. Неповољна старосна (најбројнији су Роми до 45 година), образовна (без икаквог образовања , или са четири разреда основне школе), и професионална (без неке квалификације, у већини гола радна снага) структура – изразите су баријере у запошљавању. Све ово доприноси да су Роми претежно издржавана лица, а култура сиромаштва је њихов зачарани круг.

Сива економија је веома раширен облик такозване стартегије преживљавања код Рома и они овај облик веома много и успешно практикују. Мали део њих од овога има велику добит. У економском погледу Роми заиста живе у немаштини и већина јесте на граници egzистенцијалне издржљивости. . Роми су као припадници најсиромашнијих слојева, најбројнији међу просјацима.

Оперативни циљеви

- 1. Смањење сиромаштва Рома**
- 2. Унапређење здравља Рома**
- 3. Образовање Рома**
- 4. Запошљавање Рома**
- 5. Социјална заштита Рома**
- 6. Унапређење положаја и права Рома**

Одељак 8

Аранжмани за имплементацију

Општина Пирот има активну улогу стратешком планирању услуга социјалне заштите као наручилац услуга. Кроз стратешко партнерство са осталим кључним партнерима, спроводи планирање, имплементирање, праћење и евалуацију реализације услуга социјалне заштите на локалном нивоу. Општинско тело које спроводи политику социјалне заштите на локалном нивоу је Савет за социјану политику Пирота. Процес уговарања нових услуга социјалне заштите на основу утврђених потреба грађана, Општина Пирот може да реализује на неколико начина:

- Одлуком Скупштине Општине да се некој установи социјалне заштите поверава задатак остваривања неког права тј. пружања услуге;
- Одбор за социјалну политику шаље писмо позива актерима или установама социјалне заштите, да се пријаве на конкурс за пружање услуге;
- Отвори јавни тендер за све заинтересоване актере на пољу социјалне заштите;

Општина Пирот, у складу са имплементацијом стратешког плана, треба да идентификује начине алокације финансијских и материјалних средстава.

Одељак 9

Праћење и евалуација

Праћење и евалуација представља начин верификације имплементације стратешког плана. Потребно је стално имати у виду да се све пројектне активности из акционих планова обављају како би се побољшало стање циљаних корисника. У ту сврху потребно је израдити нацрт система праћења и евалуације од стране Савета за социјалну политику ,који треба да има следеће елементе:

Нацрт система праћења и евалуације

КОРАЦИ	ШТА РАДИТИ
Проверити АП (пројекат)	<ul style="list-style-type: none"> - Проверити и ревидирати оперативну таблицу - утврдити да ли су изјаве и остали параметри јасно дефинисани и мерљиви - утврдити да ли су квантитавни и квалитативни показатељи адекватно наведени у индикаторима
Проценити капацитете за П&Е	<ul style="list-style-type: none"> - утврдити расположивост људских и финансијских ресурса - проценити потребу за обуком кадрова који ће се

	<ul style="list-style-type: none"> - бавити М&Е - осмислити обуку и дефинисати план обуке
Установити план за прикупљање и анализу података	<ul style="list-style-type: none"> - проверити да ли су постојећи извори информација поуздани и тачни како би установили које су информације већ доступне - одлучити о томе које додатне информације треба прибавити за М&Е - утврдити рокове и динамику прикупљања података и одредити задужења
Припремити план и буџет за П&Е	<ul style="list-style-type: none"> - сажето образложити које су потребе за информацијама утврђене и који је одговоран начин прикупљања и коришћења информација, извештавања и објављивања информација - сажето образложити потребе за јачањем капацитета и подршком - навести трошкове за сваку активност везану за М&Е и изворе финансирања тих активности
Установити план за извештавање и достављање повратних информација	<ul style="list-style-type: none"> - осмислити систем извештавања и обрасце за извештај - успоставити у договору са управљачком структуром, систем давања повратних информација и доношења одлука

Улогу праћења и евалуације у процесу стратешког планирања има Одбор за социјалну политику, а у току имплементације стратешког плана, потребно је имати посебно аганжован тим за праћење и евалуацију, кога делегира Одбор за социјалну политику.

Одељак 10

Ресурси

Као ресурсе наводимо постојеће искуство и знања кључних актера у реализацији пројеката:

Пројекат: „ Сви заједно „ - едукација 75 васпитача и 100 учитеља за рад са децом ометеном у развоју
Извођач: Мирјана Станковић - Ђорђевић
Финансијер: УНИЦЕФ и Општина Пирот

Пројекат: Подршка раду „ КИЦ Пралипе „
Извођач: КИЦ Пралипе
Финансијер: УНИЦЕФ и Општина Пирот.

Пројекат: „ Школа без насиља „
Извођач: ОШ „ 8. септембар „
Финансијер: УНИЦЕФ.

Пројекат: „ Мрежа локалних заступника и монитора „
Извођач: КИЦ „ Пралипе „
Финансијер: Save the children

Пројекат: „ Подршка различитости „- база података
Извођач: Институције у области социјалне политике
Финансијер: Save the children

Пројекат: „ Буди део рубико коцке „
Извођач: Психолози ОШ „ Свети Сава „ и ОШ „ 8. септембар „
Финансијер: Save the children.

- Пројекти у школама

У оквиру Програма личног и социјалног развоја ученика који представља саставни део Плана и програма рада сваке основне школе, пружа се помоћ социјално најугроженијим ученицима, као и деци са посебним потребама. Ту врсту помоћи омогућавају различите врсте донација од одређених институција и организација.

Та врста помоћи им ствара боље услове за сопствени развој као и боље услове за усвајање основних школских знања. Помоћ им даје право на бесплатно коришћење ђачке кухиње, омогућава им бесплатан одлазак на ђачке екскурзије и рекреативну наставу, добијају бесплатне уџбенике и техничка помагала која су потребна у настави.

- Обука за стручни кадар

Центар за социјални рад је, осим већ поменутог пројекта „Програм припреме и обуке хранитељских породица“ у току године, захваљујући средствима обезбеђеним у буџету општине, реализовао и пројекат „СОС телефон“. Услуге из овог пројекта односиле су се на пружање информација, психо-социјалну подршку, саветовање, упућивање на друге институције, особа које су жртве породичног насиља. Помоћ је на овај начин пружена 21 лицу које се обратило Центру за ову врсту помоћи. Најчешћи корисници били су жене и деца жртве злостављања. Пројекат је трајао 6 месеци и завршен је у децембру, а за ове сврхе општина је издвојила 100.000,00 динара.

Општина Пирот има релативно развијену мрежу збрињавања старијих лица преко Патронажне службе и Службе за кућно лечење Дома здравља, Центра за социјални рад, Црвеног крста и још неколико удружења и невладиних организација. У Пироту не постоји Дом за стара лица, Клуб за дневни поравак и Дневни центар за старе. Постоје два удружења пензионера (Удружење пензионера и Организација инвалида рада) која су затвореног типа, организују само за своје чланове бањско-климатско лечење, једнодневне излете, набавку огрева или хране под повољним условима. Они стари људи који нису чланови ових удружења из објективних или субјективних разлога немају могућности да користе ове погодности.

Институционални облик социјалне заштите старијих из ове локалне заједнице обезбеђује се у Геронтолошким центрима-Домовима за старе у Димитровграду, Нишу и Књажевцу. Према подацима Центра за социјални рад у Пироту све више и више је лица која чекају на смештај и све је дужи период чекања од момента пријема захтева до реализације смештаја, из разлога што су се на територији општине Пирот знатно повећале потребе збрињавања старијих. На подручју општине Пирот не постоје организоване службе за помоћ и негу у кући у систему социјалне заштите. Општина је још 1993. године увела у систему права из социјалне заштите право на дневни боравак и помоћ у кући старима, али није вршила даљу имплементацију тог облика заштите старијих. У погледу осталих облика ванинституционалне заштите старијих, Црвени крст Пирот од 2005. године реализује пројекте намењене старима у пружању превентивне здравствене заштите, геронтоуслуге, психосоцијалну подршку и правну помоћ, помоћ у храни и средствима хигијене, помоћ у одећи и обући.

Када се ради о мерама за обезбеђивање адекватне здравствене заштите, стара лица су упућена на остваривање те заштите у Дому здравља у Пироту или у малобројним сеоским амбулантама. У становима и кућама здравствену заштиту старијим лицима обезбеђују Служба за кућно лечење и Патронажна служба.

Патронажна служба ради у оквиру Дома здравља, запошљава 13 медицинских сестара и на евиденцији има око 1000 старијих лица. Задатак ове службе је да се бави превентивном здравственом заштитом, контролом основних здравствених параметара и здравствено-васпитним радом.

Служба за кућно лечење, такође, ради при Дому здравља, бави се секундарном здравственом заштитом и негом старих и болесних и има око 1.000 корисника.

Из анализе пружених здравствених услуга у служби опште медицине јасно се може видети да је највећи број пацијената био из популације старијих, што је и разумљиво, имајући у виду да је то групација становништва са највећим здравственим потребама.

Центар за социјални рад Пирот у оквиру својих надлежности води бригу о старим лицима. Од услуга које пружа Центар за социјални рад у 2008. години од укупно 1.741 корисника МОП-а 312 су старија лица, туђу негу из ове категорије становништва користило је 116 лица, увећани део туђе неге 26 корисника, на домском смештају у 2008. години упућено је 32 корисника, донето је решење о старатељству за 13

корисника и 2 решења о привремено старатељству, 1407 корисника је добило једнократну помоћ, али нема податка колико је било корисника из ове групације становништва.

Црвени крст Пирот кроз своје програме и пројекте, током 2008. године, водио је бригу о већем броју старијих лица. Пројекат „Брига о старима“ који је реализован на градском подручју на почетку имплементације је имао 53 корисника, а у децембру 2007. године 72 корисника, пројекат „Ево руке“ реализован у селима која се наслањају на градско подручје имао је 63 корисника, пројекат „Помозимо им да не буду гладни“ реализован је у свим селима општине Пирот која нису била обухваћена пројектом „Ево руке“ и имао је 400 корисника. Сви ови пројекти су за циљну групу имали стара лица без породичног старања или са делимичним старањем који примају МОП, или су без прихода, или су са минималним пензијама. У зависности од тога у ком су пројекту, корисници су имали мањи или већи обим услуга као: помоћ у кући геронтодомаћице и мајстора у кући, психосоцијалну подршку и правну помоћ, превентивну здравствену заштиту, помоћ у храни и средствима хигијене, а за све кориснике штампан је информатор-водич за старе из кога су могли да добију информацију о свим питањима из области пензијско-инвакидског осигурања, здравствене и социјалне заштите.

Народна кухиња у Пироту у организацији Црвеног крста ради већ 14 година, а 2008. године имала је 450 корисника од којих су 248 старија лица. У току 2009. године Народна кухиња ће обухватити 700 корисника.

Глобално посматрано, за имплементацију стратешких приоритета из овог плана постоји довољан број институција из области социјалне заштите, социјално-хуманитарне области и невладиног сектора за организацију и спровођење конкретних активности, али је ограничен овим средстава за организовање облика заштите старијих. Потребно је обезбедити одређен степен трансформације и промене методологије рада у тим институцијама и одређена средства за обезбеђивање иницијалне опреме и прилагођеног простора за почетак рада на обављању одређених послова за заштиту старијих. У односу на укупну вредност простора и опреме која већ постоји за ванинституционално збрињавање, обим улагања за вршење ових функција не би био велики. Евидентна је потреба за отварањем Дома за стара лица у Пироту и том циљу потребно је обезбедити потребна средства и локацију за изградњу објекта или извршити адаптацију погодног пословног простора на одговарајућој локацији. У финансирању ове инвестиције неопходно је укључити све заинтересоване факторе од републике до локалне заједнице.

На нивоу општине Пирот постоје четири удружења која се баве радом са особама са инвалидитетом, и то :

А) Друштво за помоћ ментално недовољно развијеним лицима (МНРЛ) , као удружење грађана формирано још далеке 1971 године на иницијативу родитеља ове деце. Удружење ради као социјално-хуманитарна организација родитеља и њихове хендикепиране деце, стручњака и других појединаца , који својим радом унапређују здравство, дечију и социјалну заштиту, образовање и васпитање, професионалну рехабилитацију и запошљавање, као и стварање услова за спортски,културни и духовни живот уопште МНР лицима.На евиденцији Друштва налазе се укупно 1.407 лица са сметњама у развоју.

Од свог формирања до данас Друштво је учествовало у реализацији великог броја пројеката , што као носилац , што као партнер у пројекту , од којих наводимо само неколико :

- пројекат " Библиотека играчака за децу ометену у развоју " ,
- дневни боравак за децу ометену у развоју у трајању од 6 месеци,
- израда локалног плана акције за децу (ЛПА) ,
- пројекат " Инвалиди Пиротског округа у акцији " ,
- пројекат С.А.Р.М.А ,
- пројекат " Пирот је град у коме деца и млади могу бити срећни " ,
- пројекат "Ублажавање ефеката сиромаштва за децу са посебним потребама у Србији " , ...

Поред тога, Друштво је учествовало у разним другим акцијама , од којих издвајамо иницијативу Друштва за формирање и изградњу школе за специјално образовање и васпитање деце ометене у развоју.

Од програмских активности , које се финансирају преко Министарства за социјалну политику издвајамо следеће :

- радионице са МНР децом и омладином различитих типова (сликарско-вајарске, креативне, спортске, музичке,...) које се обављају сваког радног дана у трајању од 4 сата,
- извођење једнодневних излета са МНР децом и омладином најмање 4. пута годишње,
- обележавање значајних датума (Дан инвалида, Нова Година, ...),
- акциони дани родитеља и стручњака,
- " Мала школа " за родитеље ,
- извођење летњих кампова,
- организовање и учествовање на разним предавањима и семинарима на којима се расправља о особама са инвалидитетом,
- обилазак чланова ради увида у њихов стамбено-материјални положај,
- обилазак ученика који се налазе на школовању ван Пирота,...

Б) Међуопштинска организација глувих и наглувих (ООГН) , која је формирана 1956 године на својој евиденцији има око 600 слушно оштећене особе и својим радом покрива територију 4. општине (Пирот, Бабушница, Димитровград и Бела Паланка) а до сада је реализовала неколико пројеката , од којих издвајамо .

- пројекат " Сви заједно " ,
- пројекат " Кад снови постану стварност " ,
- пројекат " АРТ клуб " ,
- пројекат " Још два корака напред " ,
- пројекат " Школа компјутера и гестовног говора " ,
- пројекат " Сви у покрету " ,

Поред тога , својим програмским активностима , ООГН реализује и следеће послове :

- ТВ емисија " Огледало " - вести за особе општећеног слуха,
- " Мала школа " компјутера,
- " Мала школа " гестовног говора,
- радионице вајарства,сликарства и ткања,
- едукација родитеља слушно оштећене деце,
- организовање разних предавања и семинара,
- организовање различитих прослава,

- организовање излета,
- обилазак чланова,....

Ц) Међуопштинска организација слепих и слобовидих (МОСС) је формирана 1956 године и својим радом покрива територију 4. општине : Пирот, Бабушница, Димитровград и Бела Паланка. На евиденцији МОСС налазе се око 200 слепих и слобовидих особа, док је организација ушествовала у реализацији следећих пројеката :

- пројекат " Инвалиди Пиротског округа у акцији " ,
- пројекат " Локални план акције за децу (ЛПА),
- пројекат " Ублажавање ефеката сиромаштва за децу са посебним потребама у Србији " ,
- пројекат " Останак на огњишту " ,...

Од програмских активности , које се реализују из средстава Министарства за социјалну политију, издвајамо :

- предавања са следећим темама : Луј Брај - творац азбуке за слепе, Свети Сава о слепима, социјални положај касно ослепелих лица, социјални положај слепих жена, болести ока,..
- књижевне вечери,
- обуке слепих лица за : оријентацију у простору, руковању Белим штапом, коришћењу Брајевог писма и Брајеве писаће машине и рад на рачунару.
- радионица ручних радова,
- организовање једнодневних излете,
- организовање прославе Дана белог шзапа, Дана инвалида, Нове Године,
- обилазак чланова и увид у њихов стамбено - материјални положај.

Д) Удружење особа са хендикепом " Феникс " , је најмлађа организација која се бави радом са особама са инвалидитетом, махом телесним, формирана 2004 године а која на својој евиденцији има 37 чланова и до сада је реализовало следеће пројекте :

- пројекат " Школа компјутера и енглеског језика " ,
- пројекат " Студијска посета УСХ Београд " ,
- пројекат " Са вама " ,
- пројекат " Исток - Запад -Север - Југ " ,
- пројекат " Без препрека " ,
- пројекат " Нећу да будем сам " ,
- пројекат " Недоступно " ,
- Office and social space " .

КИЦ ,, ПРАЛИПЕ ,,

КИЦ Пралипе-Пирот је нестраначко, невладино и непрофитно удружење грађана, чији је циљ еманципација и стандардизација свих животних питања Рома. Удружење је основано 20.06.2001. године. Активисти ове организације желе да својим радом допринесу оснаживању ромске популације и стварању услова за интеграцију Рома у друштвену заједницу.

Циљеви КИЦ-а Пралипе су:

- едукација и стандардизација свих животних питања Рома,
- едукација жена и деце,
- отварање обданишта за децу предшколског узраста,

- рад на бржем запошљавању Рома,
- усавршавање српског језика ради лакшег разумевања градива у школи,
- активности у области фолклора, културе и спорта,
- организовање емисија о Ромима на ТВ-у и радију.

Представници КИЦ Пралипе учествовали су на бројним скуповима, форумима и семинарима о положају мањина, проблемима Рома, и развоју цивилног сектора уопште.

Једна од активности Пралипе је организовање школе фолклора за време зимског распуста у трајању од 2 недеље, коју је похађало око 90-оро деце. Пројекат „Едукација за будућност Рома” обухватио је радионице из области екологије и биологије. Двадесеторо деце похађало је 10 радионица (2x45 мин. једном недељно).

У СО Пирот одржана је трибина у склопу кампање Закон о заштити животне средине, а КИЦ Пралипе је учествовао у штампању и дељењу пропагандног материјала, као и у самој трибини. Активности је финансирао ОЕБС.

Све НВО из Пирота учествовале су у антикорупцијској кампањи Корупција има два лица. Кампању је финансирао УСАИД.

На свечаности поводом 8. априла, Светског дана Рома, у читаоници Народне библиотеке у Пироту учествовали су пиротски публицисти и новинари, као и ромске музичке групе. Говорило се о основним принципима новог Закона о националним мањинама, о старим и познатијим пиротским Ромима.

КИЦ Пралипе је организовао гостовање ромског позоришта КХАМ из Ниша са представом Црвенкапа на ромском језику.

Путем акције за добијање стипендија које ромским студентима додељује ОСИ Будимпешта, до сада је петнаесторо студената ромске националности из Пирота добило стипендије у вредности од 500 до 1000\$ на годишњем нивоу.

У оквиру дечје недеље која се одржава од 7. до 14. октобра, деца и запошљени у образовном центру организовали су Млечну журку, на којој су деца цео дан конзумирала млеко. Деца центра, гости су били деца из вртића Лане из Пирота.

Покренули смо низ активности на комуналном уређењу ромског насеља. Једна од њих је формирање прве мултиетничке месне заједнице где је већинско ромско становништво (МЗ Расадник).

У сарадњи са професором социологије Машинског факултета из Ниша Драгољубом Ђорђевићем урадио анкету на узорку од 15 ромских и пет неромских породица које живе поред ромских насеља. Циљ анкете био је да се види степен интеграције Рома у друштво и степен толеранције и једне и друге стране. Према подацима КИЦ Пралипе, у пиротској општини живи 2.400 до 2.700 Рома. Анкета је обухватала и породични статус, образовну и економску структуру, односе са комшијама и у предузећима. Резултати анкете показали су да у Пироту нема дискриминације, да 10% испитаних Рома живи само од социјалне помоћи, као и да нема многољудних породица.

У сарадњи са ИЦС из Ниша, реализован је пројекат здравствене едукације „Помоћ ромској деци до пет година и њиховим породицама” уз финансијску подршку УНХЦР, а са истом организацијом уз подршку ИОМ реализован је пројекат подршке особама ромске националности родјеним пре 9. маја 1945.

У оквиру програма Стратегија за смањење сиромаштва организована су два консултативна састанка на тему «Потенцијали ромске популације у ССС», где су представници ромских организација, локалне самоуправе и јавних институција дискутовали на задату тему и формулисали предлоге за оснаживање ромске популације.

Реализацију пројеката КИЦ Пралипе, помагале су фондације: Фонд за отворено друштво Београд, ОСЦЕ, УСАИД, УНИЦЕФ, ИОМ, ИЦС, УНХЦР, министарство за

социјална питања Републике Србије, немачка владина организација ТХВ, Пријатељи деце Србије, Друштво за напредјење ромских насеља и Министарство просвете и спорта.

Посебно издвајамо Развојно образовни центар који је основан је 1. августа 2002 године у сарадњи са Друштвом за унапређење ромских насеља, УНИЦЕФ-ом, немачком владином организацијом ТХВ и локалном самоуправом.

Наиме, један од проблема припадника ромске националности је и то што родитељи не посвећују довољно пажње едукацији своје деце. Образовна структура Рома у Пироту је на ниском нивоу, а многи родитељи, да би избегли издатке око школовања, своју децу без разлога уписују у школу за децу са посебним потребама.

Циљеви образовног центра су помоћ у настави, припрема деце за школу, рад са децом предшколског узраста, усавршавање српског језика и интеграција ромске деце у заједницу. У центру раде 2 васпитача, 2 помоћника васпитача и 4 учитеља (сви они узети су са Завода за запошљавање). Тренутно у центру има око 150 полазника.

Анекс 1 Акциони планови

ПРИОРИТЕТ 1: ДЕЦА И МЛАДИ

ПРОБЛЕМ	ЦИЉ /ГРУПА	ПАРТНЕ РСТВО	АКТИВНОСТИ	ДИНАМИ КА	ПОСТОЈЕЋИ РЕСУРСИ	ПОТРЕБНА СРЕДСТВА	ИНДИКАТОРИ
1 Неодговарајући технички услови за реализацију образовно-васпитног програма	Деца 1-18 год.	-предшколска устнова -основне школе -средње школе -министарство просвете -локална самоуправа -донатори	-адаптација и реконструкција постојећих објеката -изградња нових објеката -опремање постојећих и новоизграђених објеката -набавка адекватне опреме за поједине обарзовно васпитне програме	2009 и даље	постојећи објекти и стручни кадар	-Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите.	1. број адаптираних објеката 2.новоизграђ. објекти 3.број опремљених објеката 4.набављена адекватна опрема
2. Опремање објеката и квалитетни програми у области спорта , уметности и науке	Деца 6-18год.	-основ.школе -средње школе -локална самоуп. -медији - Спортски центар -установе култура(-НВО -донатори -министра.просвете	-адаптација постојећих терена -изградња потребних спортских терена -наставак рада мале школе спортова , -реализација	2009 и даље	-постојећи терени , -постојећи кадарови -постојећи објекти -локални медији	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне	1.адаптирани спортски терени 2.изграђени нови спортски терени 3.број корисника мале школе с

		-министарство спорта омладине	програма за децу са физичким деформитетима -реализација вајарских, ликовне, драмске радионице -оснивање фонда за младе таленте у свим областима			заштите	4.процент смањења деформитета 5.број радионица и 6.број корисника 7.основан Фонд за младе таленте
3. Унапређење комуникације	Деца узраста до 18 година -деца са сметњама у развоју -деца, из маргинализованих група	-предшколска установа -основне школе -средње школе -локална самоуправа -Нво -медији	-реализација програма за ненасилну комуникацију на релацији учитељ, наставник-ученик - родитељ -вршњачке едукације	2009 и даље	-постојећи кадар -постојећи програми	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.број реализованих програма 2.број вршњачких едукација 3.број учесника
4. Унапређење квалитета образовно-васпитног процеса	- просветни кадар у предшколској установи и основним и средњим школама	-предшколска установа -школе -локална самоуправа -Министарство просвете	-едукација васпитача -едукације наставног особља	2009 и даље	-васпитно-наставно особље	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.број одржаних едукација 2.број учесника
5. Програми подршке деци и младима која живе испод линије	Деца до 18 године	-Центар за соц.рад -предшкол.уст. -основ.школе -средње школе -Минис.за рад и соц	-идентификација деце -формирање тимова за пружање помоћи	2009 и даље	-постојећи стручни кадар -НВО и удружења	Средства се одређују према утврђеном Годишњем	1.број деце испод линије с. 2.формиран тим 3.израђен

сиромаштва		политку -Црвени крст -локална самоуправа -донатори -НВО и удружења грађана	-израда програма -прикупљање мат. средстава - пружање помоћи		која се баве обом проблематиком -медији	плану реализације Стратегије социјалне заштите	програм 4.прикупљена материј. средства 5.број корисника помоћи
6. Програми подршке деци и омладини из непотпуних породица и породица са неким обликом социјалне патологије	-деца и омладина из непотпуних породица и породица са неким обликом социјалне патологије	-центар за социјални рад -предшколска установа -школе - НВО	- идентификација породица 2 -формирање тима стручњака из одговорних 1 – програм рада са родитељима и децом -рад са децом и родитељима	2009 и даље	стручни кадар У свим установама	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. формиран тим 2. број идентификованих породица 3.Сачињен програм рада 4. Број пружених услуга деци 5. број пружених услуга родитељима
7. Програми за превенцију и сузбијање малолетничке делинквенције	деца и омладина од 10-18година	-Родитељи -Педагошко-психолошка служба Центра за социјални рад, и Основних и Средњих школа -МУП Пирот -Правосудни органи -Здравствени центар	-Отварање клуба за рад са децом у сукобу са законом -Предавања у школи на тему друштвено неприхватљивог понашања -Едукација родитеља -Медијација	2009 и даље	-Стручњаци из основних и средњих школа, Центра за социјални рад, ПУ Пирот, Правосуђа, Дома здравља	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Отворен клуб 2.Број предавања у школама 3.Број едукација родитеља 4. Број спроведених медијација 1.Смањење рецидивиста 2.Смањење броја

							малолетних представника
8. Програми за децу и младе из маргинализованих група(деца са посебним потребама, Роми , избегла и расељена деца)	-деца са сметњама у развоју -Ромска деца -деца избеглих и расељених лица	-пред.установа -основне и средње школе -центар за социјал. рад Цвени крст Дом здравља -НВО	-рад са децом различитог садржаја -организовање спортских и културних активности -организовање рекреативних активности	2009 и даље	-Све институције које се баве овом циљном групом -Стручни кадар	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Број одржаних радионица 2.Број организованих спортских с. 3. Број културних садржаја 4.Број рекреативних садржаја
9.Програми подршке за децу из руралних средина	Деца 1-18 година	-предшкол.уст. -основ.школе -локална самоуп. -НВО -донатори -Министа.просвете -месне заједнице	-активирати путујући вртић -утврђивање приорита,потреба -адаптација и уређење школа -уређивање спортских терена -организовање културних манифестација и спортских садржаја	2009 и даље	-месне заједнице -природно окружење -васпитно наставно особље -НВО	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Број уређених објеката 2.Број организованих културних садр 3.Број спортких садржаја 4. број адаптираних објеката 5. путујући вртић
10.превенција болести зависности код деце и омладине	деца и омладина од 10-18 година	-основне и средње школе -Сдравствени центар - ЦСР	-Едукација деце и младих -вршњачке едукације -информисање младих	2009 и даље	-Струшњаци завода за заштиту здравља - Саветовалиш	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану	1.број едукација 2.Број вршњачких едукација 3. број

		-Локални медији -Родитељи - Завод за заштиту здравља	(предавања у школама -Едукација родитеља -израда брошура		те за младе -млади едукатори - квалификовани стручњаци	реализације Стратегије социјалне заштите	одржаних предавања у школама 4.Број едукованих родитеља 5.Одштампане брошуре
11. Развијање свести о значају и очувању здраве животне средине за правилан психофизички развој деце.	деца и омладина од 1-18 година	-Локална самоуправа -Еколошка инспекција -Еколошка удружења -основне и средњеШколе -јавна предузећа? -предшколска установа -медији	-предавања у школама о значају здраве животне средине -организовање еколошких акција -литерарни и ликовни конкурси на тему екологије -Уклањање дивљих депонија -Израда емисија о екологији	2009 и даље	-постојеће институције -постојећи стручњаци из области екологије -медији -јавна предузећа	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.број уклоњених дивљих депонија 2.број одржаних предавања 3. Број еколошких акција 4Одржани литерални и ликовни конкурси 5. Број емисија

ПРИОРИТЕТ 2: ПОРОДИЦЕ У РИЗИКУ

ПРОБЛЕМ	ЦИЉ /ГРУПА	ПАРТНЕРСТВО	АКТИВНОСТИ	ДИНАМИКА	РЕСУРСИ	ПОТРЕБНА СРЕДСТВА	ИНДИКАТОРИ
1. Формирање базе података	-породице у ризику на територији општине Пирот	-ЦСР -Предшк. Устан -Осн и сре школ -ПУ Пирот -Здравстве центар	-обезбеђивање софтвера за базу -прикупљање података -унос података	2009 и даље	-ЦСР и остале институције у партнерству	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. Израђен софтвер 2. број идентификованих породица 3. формирана база података
2. Насиље породици	-породице у којима се врши насиље	-ЦСР -предшк. Устан -основне и средње школе -правосудни органи -ПУ Пирот -З центар -НВО -Медији	-наставак рада СОС телефона -формирање мобилног тима -стручни рад са насилницима -стручни рад са жртвама насиља	2009 и даље	ЦСР и институције у партнерству	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. СОС телефон 2. формиран мобилни тим 3. број пријављених случајева насиља 4. број решених случајева насиља 5. број изречених мера
3. Подизање васпитних компетенција породице	-породице у ризику на територији општине Пирот	-ЦСР -предш. Устан. -основне и средње школе -НВО -Дом здравља -Медији	-едукација деце -едукације родитеља -отварање школе за родитеље -отварање	2009 и даље	-ЦСР и институције у партнерству	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије	-број дисфункционалних породица -број развода бракова -број деце са асоцијалним понашањем

			саветовалишта - идентификација а дисфункционалних породица			социјалне заштите	-број одржаних едукација са децом -број одржаних едукација са родитељима -отворена школа за родитеље -број корисника школе за род. -отворено саветовалиште -број корисника саветовалишта
--	--	--	--	--	--	-------------------	---

ПРИОРИТЕТ 3: СТАРА ЛИЦА

ПРОБЛЕМ	ЦИЉ /ГРУПА	ПАРТНЕРСТВО	АКТИВНОСТИ	ДИНАМИКА	ПОСТОЈЕЋИ РЕСУРСИ	ПОТРЕБНА СРЕДСТВА	ИНДИКАТОРИ
Непостојање јединствене базе података о старим лицима	-Целокупна популација старих од 60. год. За зене и 65. год. За мушкарце,	-Општина Пирот, -Центар за социјални рад, Црвени крст, -Дом здравља, -Удружења пензионера у општини Фонд ПИО -Радна група ОССП Пирот	-Прикупљање података о старим лицима -Обезбеђивање опреме и софтвера за унос података, - Унос података -Редовно ажурирање података	2009. и даље	-стручни кадар из свих институција у партнерству	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. Прикупљени подаци 1.Израђен софтвер 2.Формирана база података, 3.Број ажурирања током године
Организовање рада кућне неге и помоћи старим лицима	- идентификована стара лица којима је	-Општина Пирот, -Центар за социјални рад Пирот,	-Обука и организација рада геронтодомаћица	2009 и даље	-Постојећи капацитети Црвеног крста Пирот,	Средства се одређују према утврђеном	1. Број обучених геронтодомаћица 2.број корисника којима се пружа

	потребна помоћ у кући због старости и болести.	-Црвени крст Пирот, -Дом здравља Пирот - НВО сектор	за помоћ укући, - Организовање мобилних тимова за помоћ старим лицима у граду и руралним насељима, - Организовање службе за доставу хране старима на кућну адресу, - Организовање волонтерске помоћи у кући старим лицима,		- Постојећи капацитети Центра за социјални рад Пирот, -Постојећи капацитети Дома здравља Пирот. -Људски ресурси -Стручни кадар,	Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	помоћ, 3.Број организованих посета мобилног тима 4. број корисника којима је пружена помоћ, 5.Број старих лица којима се доставља храна на кућну адресу, 6.Број волонтера 7.број старих лица које су посетили волонтери, 8.Број старих лица третираних у служби Дома здравља,
Организовање рада Клуба за стара лица.	- Стара лица преко 60 година.	-Општина Пирот -Удружења старих лица -Центар за социјални рад, -Црвени крст Пирот	-Обезбеђивање простора. -Опремање простора у коме ће стара лица боравити	2009. даље и	-Постојећи капацитети Црвеног крста Пирот -Удружења старих општини Пирот, -Људски ресурси	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Обезбеђен простор 1.Опремљен простор за ову намену, 2.Број старих корисника Клуба
Унапређење живота старих лица укључених у активности клуба.	-Стара лица која посећују Клуб.	-Удружења старих, - Црвени крст, -Центар за социјални рад	-Организовање рекреативних садржаја, -Организовање Културних садржаја -Организовање	2009. даље и	-Установе различитог садржаја, -Стручни кадар	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану	1.Број организ. Рекреативних садржаја 2. Број старих лица обухваћених рекреативним

			едукативних садржаја.			реализације Стратегије социјалне заштите	садржајима 2. Број организованих културних догађаја, 3. Број старих лица која су посетила манifestације,
Развој институционале заштите старих (отварање геронтолошког центра)	Стара лица којама је овакав вид заштите потребан	- Локална самоуправа, - Донатори, - Министарство за рад и соц.	- Изградња новог или реконструкција постојећег објекта на одговарајућој локацији - Опремање објекта	2010. и даље	- Пројектна документација - људски ресурси	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. Обезбеђен објекат 2. Опремљен објекат 2. Број корисника услуга.

ПРИОРИТЕТ 4: ОСОБЕ СА СМЕТЊАМА У РАЗВОЈУ

Проблем	Циљна група	Партнерство	Активности	Динамика	Постојећи ресурси	Потребна средства	Индикатори
Непостојање јединствене базе података	- Све особе са сметњама у развоју	- Општина Пирот - Удружења особа са	- Идентификација особа са сметњама у развоју.	2009. и даље	- Постојећи подаци из свих удружења и других	Средства се одређују према утврђеном	1. Број идентификованих особа са сметњама у

		сме Тњама у развоју - Здравствен и центар	-Обезбеђивање опреме, -Обезбеђивање софтвера -Унос података		институција -Људски ресурси	Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	развоју 2.Обезбеђена опрема 3.Обезбеђен софтвер 4. Формирана база података
Отварање Дневног боравка за децу са сметњама у развоју	- Деца ометена у развоју од 6 – 18 година	-Локална самоуправа -удружења особа са сметњама у развоју - Министарст во за рад и соц. Полит. -Фонд за соц. иновације	-Обезбеђивање простора, -Опремање простора, - Рад са децом различитог радионичарског садржаја. -Обезбеђивање 1 оброка -Саветодавни рад са родитељима -Рекреативне активности	2009. и даље	-Постојећи простор опрема. -Људски ресурси.	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. Обезбеђен простор 2.Обезбеђена опрема 3. Број радионица по врстама 4.Број оброка 5. Број састанака са родитељима 6.Број рекреативних активности
Набавка специјалног возила са рампом	-Све особе са сметњама у развоју	-Друштво за помоћ МНРЛ -остала удржења особа са сметњама у развоју -Локална самоуправа Министартв о	-Обезбеђивање возила. -Израда плана коришћења возила	2009. и даље	-Партнери	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.набављено возило 2. Израђен план 3.Број корисника

<p>Запошљавање особа са сметњама у развоју</p>	<p>Особе са сметњама у развоју узраста од 19 до 40 година.</p>	<p>-удружења -локална самоуправа, -радне организације -приватни послодавци - Национална служба</p>	<p>-Идентификација особа са сметњама у развоју према врсти сметње и квалификацији -Додатне обуке, преквалификације и доквалификације -информисање о Закону о запошљавању особа са сметњама у развоју -Информисање послодаваца о повластицама приликом запошљавања особа са сметњама у развоју -Дефинисање потреба за пословима</p>	<p>2009. и даље</p>	<p>-Партнери -Људски ресурси</p>	<p>Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Социјалне заштите</p>	<p>1.Идентификоване особе по врстама сметње и квалификације. 2.Број обука преквалификације и доквалификација 3.Број одржаних скупова о информисању 4.Број састанака са послодавцима 5.Утврђене потребе за пословима</p>
<p>Остваривање основних грађанских и људских права особа са инвалидитетом.</p>	<p>-Све особе са сметњама у развоју</p>	<p>-Удружења особа са инвалидитетом, -локална самоуправа, -Центар за</p>	<p>-Припрема Упутства о остваривању права различитих области. -Пружање директне помоћи у</p>	<p>2009. и даље</p>	<p>-Партнери -Људски ресурси</p>	<p>Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије</p>	<p>1.Израђено упутство 2.Број пружених услуга 3.Обезбеђен превоз 4.Број</p>

		социјал-ни рад - Институције код којих се остварују различита права - Медији - Аутопревозници	остваривању права од стране удружења. - Обезбеђивање превоза за децу са сметњама у развоју до школе, боравка - Обезбеђивање боље информисаности о проблемима особа са сметњама у развоју - Обезбеђивање месечних карата за повлашћену вожњу особа са инвалидитетом у градском и сеоском подручју			социјалне заштите	емисија чланака о проблемима особа са... 5. Број трибина 6. Број повлашћених месечних карата
Обезбеђивање приступачности свим институцијама у граду.	- Све особе са сметњама у развоју	- локална самоуправа, Фонд за градско-грађевинско земљиште - Удружења осова са сметњама у развоју	- Припрема плана за уклањање архитектонских препрека - Утврђивање приоритета - Уклањање препрека	2009. и даље	- Партнери	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. Израђен План 2. Утврђени приоритети 3. Број уклоњених препрека

<p>Оснажити све институције и кадрове на које су упућене особе са сметњама у развоју.</p>	<p>-Све институције у општини на које су упућене особе са сметњама у развоју</p>	<p>-Удружења особа са сметњама у развоју, - Центар за социјални рад, -локална самоуправа -Предшко. Установа -Основне и средње школе - Здравствене установе</p>	<p>- Потписати протокол о сарадњи између свих институција -Едукација стручњака.</p>	<p>2009. и даље.</p>	<p>-све институције -људски ресурси -стручни кадар</p>	<p>Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите</p>	<p>1.Потписан протокол 2.Број едукација 3.Број едукованих стручњака</p>
<p>Стручно усавршавање особа са сметњама у развоју чланова удружења ОСИ Феникс</p>	<p>-Чланови удружења ОСИ Феникс</p>	<p>-Локална самоуправа -Удружење Феникс - Техничка школа -Школа за стране језике</p>	<p>-Обука10. полазника за Веб дизајн - Одржавање Веб сајта -Курс енглеског језика</p>	<p>2009 и даље</p>	<p>-Наведене институције . -Стручни кадар</p>	<p>Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите</p>	<p>1.Број обучених полазника уза Веб дизајн 2. Број презентованих текстова 3. Посећеност сајта 4.Број полазника курса енглеског</p>

							5. Број издатих диплома
Унапређивање услуга социјалне заштите намењених деци и младима са сметњама у развоју	- Деца и млади са сметњама у развоју	-Локална самоуправа -ЦСР -Удружења особа са сметњама у развоју	- Оснивање и котинуирани рад Дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју - Организовање дневних активности у Библиотеци играчака са децом и младима са сметњама у развоју, -Организовање психо-социјалних радионица за родитеље деце са сметњама у развоју.	2009. и даље	-Удружења особа са сметњама у развоју, -Локална самоуправа -Центар за социјални рад -Библиотека играчака -Стручни кадар	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Број деце и младих обухваћених дневним боравком, 2. Број деце обухваћених активностима у Библиотеци играчака 3.број одржаних психосоцијалних радионица, 4. број родитеља Посетилаца радионица, 5. задовољство корисника.
Унапређивање услуга социјалне заштите намењених одраслим и старим особама са сметњама у	- Одрасле и старе особе са сметњама у развоју	-Локална самоуправа -ЦСР -Удружења особа са сметњама у развоју	-Организовање психосоцијалне подршке у кући корисника.	2009. и даље	-Удружења особа са инвалидитетом и -Центар за социјални рад.	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије	1.Број посећених корисника 2.Број пружених услуга

развоју						социјалне заштите	
---------	--	--	--	--	--	-------------------	--

ПРИОРИТЕТ 5: РОМИ

Проблем	Циљна група	Партне - рство	Активности	Динамик а	Постојећи ресурси	Потребна средства	Индикатори
Смањење сиромаштва Рома	-Роми у општини Пирот	-Општина Пирот	-Обезбеђење 1 топлог оброка	2009. и даље	-Локална самоуправа	Средства се одређују	1. Обезбеђен топли оброк

		-Црвени крст -КИЦ пралипе -ЦСР	најсиромашнијим ромским породицама Преко Народне кухиње -Наставак обезбеђивања бесплатне ужине и уџбеника на основу општинске Одлуке		- Министарства -Људски ресурси	према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	2. Број оброка 3. Број корисника из ромских породица 4. Број ромске деце која добијају бесплатну ужину. 5. Број ромске деце која добијају бесплатне уџбенике
Побољшање основних животних услова ромским насељима	-Роми у општини Пирот	-Локална самоуправа -Фонд за градско грађевинско земљиште	-Асфалтирање улица -Уређење јавних површина ромским насељима	2009. и даље	-Локална самоуправа -Фонд за градско грађевинско земљиште		1. Број асфалтираних улица 2. Уређене јавне површине
Реадмисија	-Роми повратници из земаља ЕУ	-Локална самоуправа -Ресорна министарства -КИЦ Пралипе -Установе и институције од значаја за интеграцију	-Израда плана за прихват и смештај Рома повратника -Израда плана за потпуну интеграцију Рома повратника	2009. и даље	-Сви партнери	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1. Број Рома враћених из земаља ЕУ 1. Урађен план за прихват и смештај 2. Урађен план за потпуну интеграцију
Унапређење	Роми у	-	-Пружање	2009. и	-Сви партнери	Средства се	1. Број

здравља Рома	општини Пирот	Здрацствен и центар -Дом здравља - Министарст во здравља -КИЦ Пралипе	здравствених услуга старим-немоћним лицима у кући -Организовати повремене специјалистичке прегледе старих лица -Организовати посете педијатра ромским насељима -Организовати едукације о планирању породице и репродуктивном здрављу	даље		одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	пружених услуга 2.Број лица којима је пружена услуга 3.Број специјалистичких прегледа 4.Број лица обухваћених специјалистичким прегледом 5.Број посета педијатра 6.Број деце обухваћене педијатријским прегледом. 7.Број одржаних едукација 8.Број лица присутних на едукацијама
Унапређење предшколског васпитања и образовања ромске деце и младих Рома	-Ромска деца и млади Роми	-Локална самоуправа - Предшколска установа -Основне и средње школе -Високе	-Повећати обухват деце у предшколској установи -Потпуни обухват деце основним образовањем -Повећати број деце уписане у	2009. и даље	-Локална самоуправа -Предшколска установа -Основне и средње школе -Високе школе -КИЦ Пралипе	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне	-Број деце у ПУ -Број деце уписане у ОШ -Број деце која завршавају ОШ -Број деце

		<p>школе -КИЦ Пралипе -РОЦ -Донатори</p>	<p>средње школе -Повећати број деце уписане на Високе школе и факултете -Организовање допунске и компензаторне наставе за ромску децу -Подршка наставку рада РОЦ-а и већи обухват деце. -Укључивање родитеља у Савет родитеља и Школске одборе -Смањивање дискриминације према ромској деци</p>			<p>заштите</p>	<p>уписане у СШ -Број деце која завршавају СШ -Број деце уписане на ВШ -Број деце која завршавају ВШ -Број деце обухваћене допунском наставом -Број деце обухваћене компензаторном наставом -Израђен план и програм рада РОЦ-а -Настављен рад РОЦ-а -Број деце обухваћене радом РОЦ-а -Број родитеља укључених у СР(у) школама и РОЦ-у) и ШО</p>
--	--	--	---	--	--	----------------	--

							-Број одржаних едукација са наставним особљем -Број одржаних едукација са неромском децом
Запошљавање Рома	Радно способни Роми	-Локална самоуправа - Национална служба за запошљавање -Приватни послодавци КИЦ пралипе	-Израда базе података о стручној спремности радно способних Рома -Додатне обуке, преквалификације и доквалификације -Дефинисање потреба за пословима	2009. и даље	-Сви партнери	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Израђена база података 2.Број преквалификација и доквалификација 3.Утврђене потребе за пословима
Даља подршка ромским породицама	-Ромске породице	-Локална самоуправа -ЦСР -КИЦ Пралипе -Надлежне институције	-Развој специјализованог хранитељства -Едукација родитеља о правима из соц. области заштите	2009. и даље	Сви партнери	Средства се одређују према утврђеном Годишњем плану реализације Стратегије социјалне заштите	1.Број породица обухваћених специјализованим хранитељством 2.Број ромске деце обухваћене хранитељством 3.Број

							одржаних едукација 4. Број посетиоца на едукацијама
--	--	--	--	--	--	--	---

Образложење о обезбеђивању потребних средстава за реализацију циљева из Акционог плана Стратегије социјалне заштите.

Имајући у виду да су Акционим планом планиране многобројне активности које треба реализовати почев од 2009. и даље, од којих су неке већ у току и за које су планирана средства у буџету Општине за 2009. годину, остале активности одвијаће се према утврђеним Годишњим плановима, у складу са одређеним средствима буџета Општине Пирот.